

Republika e Kosovës
Republika Kosova – Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada – Government

PROJEKTLIGJI PËR SHËNDETIN MENDOR

DRAFT LAW ON MENTAL HEALTH

NACRT ZAKONA O MENTALNOM ZDRAVLJU

<p>Kuvendi i Republikës së Kosovës, Në mbështetje të nenit 65 (1) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës,</p> <p>Miraton:</p> <p style="text-align: center;">LIGJI PËR SHËNDETIN MENDOR</p> <p>KREU I DISPOZITAT E PËRGJITHSHME</p> <p style="text-align: center;">Neni 1 Qëllimi</p> <p>Ky ligj ka për qëllim vendosjen e rregullativave bazike në shëndetin mendor, mbrojtjen dhe promovimin e shëndetit mendor, parandalimin e problemeve që lidhen më të, garantimin e të drejtave dhe përmirësimin e cilësisë së jetës për personat me çrregullime mendore.</p>	<p>The Assembly of the republic of Kosovo, In support of Article 65 (1) of the Constitution of the Republic of Kosovo,</p> <p>Approves:</p> <p style="text-align: center;">LAW ON MENTAL HEALTH</p> <p>CHAPTER I GENERAL PROVISIONS</p> <p style="text-align: center;">Article 1 =-0Purpose</p> <p>This law aims to establish basic regulations on mental health, protection and promotion of mental health, prevention of problems associated with it, guaranteeing the rights and improving the quality of life for persons with mental disorders.</p>	<p>Skupština Republike Kosova, Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosova,</p> <p>Usvaja:</p> <p style="text-align: center;">ZAKON O MENTALNOM ZDRAVLJU</p> <p>POGLAVLJE I OPŠTE ODREDBE</p> <p style="text-align: center;">Član 1 Svrha</p> <p>Ovaj zakon ima za cilj da uspostavi osnovne propise o mentalnom zdravlju, zaštiti i promovisanju mentalnog zdravlja, prevenciji problema koji se odnose na mentalno zdravlje , garantovanju prava i poboljšanju životnog kvaliteta osoba sa mentalnim poremećajima.</p>
--	---	--

<p style="text-align: center;">Neni 2 Fushëveprimi</p> <p>Ky ligj zbatohet nga/ndaj personat/personave, fizik dhe juridik, vendas ose të huaj, me vendbanim/vendqëndrim në Republikën e Kosovës. Me këtë ligj përcaktohen procedurat, kushtet për mbrojtjen e shëndetit mendor nëpërmjet sigurimit të kujdesit shëndetësor, mjedisit social të përshtatshëm për personat me çrregullime mendore dhe politikave parandaluese për mbrojtjen e shëndetit mendor.</p>	<p style="text-align: center;">Article 2 Scope</p> <p>This law is applied by / to / natural and juridical persons, domestic or foreign, with residence / domicile in the Republic of Kosovo. This law defines the procedures, conditions for the protection of mental health by providing health care, proper social environment for people with mental disorders and preventive policies for the protection of mental health.</p>	<p style="text-align: center;">Član 2 Oblast delovanja</p> <p>Ovaj zakon primenjuje se na domaća i strana fizička ili pravna lica , koja imaju boravak/ prebivalište u Republici Kosovo . Ovim zakonom definišu se procedure , uslovi za zaštitu mentalnog zdravlja preko osiguranja zdravstvene zaštite, povoljnog socijalnog okruženja za osobe sa mentalnim poremećajima i preventivnih politika za zaštitu mentalnog zdravlja.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 3 Përkufizimet</p> <p>1. Shprehjet e përdorura në këtë udhëzim administrativ kanë këto kuptime:</p> <p>1.1. Trajtim: tërësia e veprimeve të vlerësimit, diagnostikimit, trajtimit dhe rehabilitimit, që përfshin marrëdhëniet ndërmjet pacientit dhe ekipit multidisciplinar të institucioneve të kujdesit për shëndetin mendor dhe aktorëve të tjerë të përfshirë në kujdesin shëndetësor;</p>	<p style="text-align: center;">Article 3 Definitions</p> <p>1. Terms used in this Administrative Instruction have the following meanings:</p> <p>1.1. Treatment: set of actions assessment, diagnosis, treatment and rehabilitation, which includes the relationship between patient and multidisciplinary team care institutions for mental health and other actors involved in health care;</p>	<p style="text-align: center;">Član 3 Definicije</p> <p>1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:</p> <p>1.1. Tretman: sveukupno delovanje procene, dijagnostike, lečenja i rehabilitacije, koje uključuje odnos između pacijenta i multidisciplinarne ekipe u institucijama za zaštitu mentalnog zdravlja i drugih aktera uključenih u zdravstvenu zaštitu;</p>

<p>1.2. Çrregullim mendor: çrregullimi thelbësor i mendimit, ndjenjave, perceptimit, orientimit ose kujtesës që dëmton sjelljen, gjykimin dhe kapacitetin për të njohur realitetin ose aftësinë e personit për të përmbushur kërkesat e jetës si rezultat i sëmundjes mendore, prapambetjes mendore kur shoqërohet me sjellje agresive patologjike ose seriozisht të papërgjegjshme si dhe çrregullimeve për shkak të abuzimit me alkool dhe droga;</p> <p>1.3. Institucion i shëndetit mendor: Institucion shëndetësor që ofron mundësitë e diagnostifikimit, trajtimit dhe rehabilitimit të personave me çrregullime mendore;</p> <p>1.4. Psikiatër: mjek specialist i fushës së psikiatrisë ose neuropsikiatrisë;</p> <p>1.5. Fëmijë: personi i cili nuk e ka mbushur moshën tetëmbëdhjetë (18) vjet;</p> <p>1.5.1. I mitur - personi ndërmjet moshës</p>	<p>1.2. Mental disorder: substantial disorder of thought, feeling, perception, orientation or memory that impairs behavior, judgment and capacity to recognize the reality or ability of a person to meet the requirements of life as a result of mental illness, mental backwardness when associated with pathological aggressive behavior, or seriously irresponsible as well the disorders with alcohol and drug abuse.</p> <p>1.3. Mental health institution: Health institution that offers diagnostic opportunities, treatment and rehabilitation of persons with mental disorders.</p> <p>1.4. Psychiatrist: specialist physician in field of psychiatry or neuropsychiatry.</p> <p>1.5. Children: a person who has not attained the age of eighteen (18) years;</p> <p>1.5.1. Minor - a person between the ages of</p>	<p>1.2. Mentalni poremećaj: suštinski poremećaj misli, osećanja, percepcije, orijentacije ili sećanja koji narušava ponašanje, rasuđivanje i kapacitet osobe da shvati stvarnost ili sposobnost osobe u ispunjavanju životnih zahteva kao rezultat mentalne bolesti, umne zaostalosti koju prati patološka agresivnost ili ozbiljna neodgovornost kao i poremećaji zbog zloupotrebe alkohola i droga;</p> <p>1.3. Ustanova mentalnog zdravlja: zdravstvena ustanova koja pruža mogućnosti za dijagnostiku, tretman i rehabilitaciju osoba sa mentalnim poremećajima;</p> <p>1.4. Psihijatar: lekar specijalista iz oblasti psihijatrije ili neuropsihijatrije;</p> <p>1.5. Dete; lice koje nije navršilo 18 godina života;</p> <p>1.5.1. Maloletno lice- lice između četrnaest (14)</p>
---	---	--

<p>katërbëdhjetë (14) dhe tetëmbëdhjetë (18) vjet;</p> <p>1.5.1.1. I mitur i ri - personi ndërmjet moshës katërbëdhjetë (14) dhe gjashtëmbëdhjetë (16) vjet;</p> <p>1.5.1.2. I mitur i rritur - personin ndërmjet moshës gjashtëmbëdhjetë (16) dhe tetëmbëdhjetë (18) vjet.</p> <p>1.6. Ekipe multidisiplinare: ekipet e përbëra nga specialistë të disa fushave si mjekë, infermierë, psikologë, punonjës socialë, këshilltarë psikosocial, terapeutë të punës, logopedë, terapeutë zhvillimi apo profesionist të tjerë, të cilët veprojnë në mënyrë të koordinuar, sipas protokolleve përkatëse për ruajtjen dhe përmirësimin e shëndetit mendor;</p> <p>1.7. Pranimi në Institucion shëndetësor: procedura nga ardhja apo sjellja e personit për</p>	<p>fourteen (14) and eighteen (18) years;</p> <p>1.5.1.1. Young adult - a person between the ages of fourteen (14) and sixteen (16) years;</p> <p>1.5.1.2. Adult juvenile - a person between the ages of sixteen (16) and eighteen (18) years.</p> <p>1.4. Multidisciplinary Teams: Teams composed of specialists from several fields such as physicians, nurses, psychologists, social workers, psychosocial advisors, work therapists, logopeds, development therapists or other professionals, which act in a coordinated manner, according to the respective protocols for maintaining and improving mental health;</p> <p>1.5. Admission to the Health Institution: the procedure from arrival or bringing of a person for</p>	<p>i osamnaest (18) godina života;</p> <p>1.5.1.1. mladi maloletnik - lice između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina života;</p> <p>1.5.1.2. stariji maloletnik - lice između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina života.</p> <p>1.6. Multidisciplinarni timovi: timovi sastavljenih od stručnjaka iz više oblasti , kao što su lekari , medicinske sestre, psiholozi, socijalni radnici , psihosocijalni savetnici , terapeuti za rad , logopedi , terapeuti za razvoj ili drugi stručnjaci , koji deluju na koordinisan način , u skladu sa odgovarajućim protokolima za održavanje i poboljšanje mentalnog zdravlja;</p> <p>1.7. Prijem u zdravstvenu ustanovu: postupak od dolaska ili dovođenja lica u ovu ustanovu, do</p>
---	---	---

<p>kontroll apo pranim deri te marrja e vendimit për trajtim të vullnetshëm apo ndalim të pavullnetshëm në atë Institucion;</p> <p>1.8. Kujdes për shëndetin mendor”, tërësia e veprimeve dhe masave që ndikojnë në vënien e diagnozës së çrregullimeve mendore dhe trajtimin e rehabilitimitin e personave me çrregullime mendore, si dhe të gjitha masat e tjera që ndikojnë në parandalimin e këtyre çrregullimeve;</p> <p>1.9. Miratim i informuar: miratimi i dhënë prej një personi, i cili ka zotësinë të kuptojë përmbajtjen e miratimit dhe pasojat e dhënies apo të refuzimit të miratimit;</p> <p>1.10. Rehabilitimi: rikthimi dhe ruajtja e aftësive adaptuese sociale të një personi me çrregullim mendor;</p> <p>1.11. Stigmë: sjellja e përbuzjes, nënçmimit ose e mosrespektimit ndaj një personi me çrregullime mendore;</p>	<p>control or admission to the decision for voluntary treatment or involuntary stoppage in that institution.</p> <p>1.8. Mental Health Care, set of actions and measures that affect the determination of the diagnosis of mental disorders and treatment and rehabilitation of persons with mental disorders, as well as all other measures that affect the prevention of these disorders.</p> <p>1.9. Informed Approval: approval given by a person who has the ability to understand the content of approval and consequences of granting or denial of approval;</p> <p>1.10. Rehabilitation: restoration and preservation of social adaptation skills of a person with mental disorder;</p> <p>1.11. Stigma: behavior of contempt, humiliation or disrespect to a person with mental disorders;</p>	<p>donošenja odluke o dobrovoljnom tretmanu ili zadržavanju bez pristanka u toj ustanovi;</p> <p>1.8. Zaštita mentalnog zdravlja: skup radnji i mera koje utiču na postavljanje dijagnoze i tretmana rehabilitacije lica sa mentalnim poremećajima , kao i sve ostale mere koje utiču na prevenciju ovih poremećaja;</p> <p>1.9. Informisana saglasnost: pristanak izdat od lica koje ima sposobnost da razume sadržaj i posledice davanja saglasnosti ili odbijanja saglasnosti;</p> <p>1.10. Rehabilitacija : povraćaj i očuvanje adaptacije socijalnih veština lica sa mentalnim poremećajem;</p> <p>1.11. Stigma: ponašanje omalovažavanja , ponižavanje ili nepoštovanja lica sa mentalnim poremećajem;</p>
---	---	--

<p>1.12. Shëndet mendor: Shëndeti mendor përcaktohet si gjendje e mirëqenjes në të cilin individi realizon potencialin e tij/saj, mund të përballet me streset normale të jetës, mundet të punoj me produktivitet dhe të jep kontribut për vehten dhe komunitetin;</p> <p>1.13. Trajtim: tërësia e veprimeve të vlerësimit, diagnostikimit, trajtimit dhe rehabilitimit, që përfshin marrëdhëniet ndërmjet pacientit dhe ekipit multidisciplinar të institucioneve të kujdesit për shëndetin mendor dhe aktorëve të tjerë të përfshirë në kujdesin shëndetësor;</p> <p>1.14. Trajtim i vullnetshëm: trajtimi me kërkesë ose miratim të personit që vuan nga çrregullimi mendor ose me kërkesë të përfaqësuesit ligjor;</p> <p>1.15. Trajtim i pavullnetshëm: trajtimi i një personi që vuan nga një çrregullim serioz mendor, që kryhet pa miratimin e tij/saj dhe konfirmohet nëpërmjet një vendimi gjyqësor;</p>	<p>1.12. Mental Health: Mental health is defined as a state of well-being in which the individual realizes his / her potential, can face the normal stresses of life, can work productively and contribute to him/herself and to the community;</p> <p>1.13. Treatment: set of operations assessment, diagnosis, treatment and rehabilitation, which involves the relationship between the patient and multidisciplinary team, the care institutions for mental health and other actors involved in health care;</p> <p>1.14. Voluntary treatment: treatment by the request or consent of the person suffering from mental disorder or at the request of the legal representative;</p> <p>1.15. Involuntary treatment: treatment of a person who suffers from a serious mental disorder, which is made without his / her approval and confirmed by a court decision;</p>	<p>1.12. Mentalno zdravlje : mentalno zdravlje se definiše kao stanje blagostanja u kojem pojedinac ostvaruje svoje potencijale u suočavanju sa uobičajnim životnim stresovima, dokazuje produktivnost i pruža doprinos za sebe i zajednicu;</p> <p>1.13. Tretman : niz postupaka procene , dijagnostike, lečenja i rehabilitacije , koji podrazumeva odnos između pacijenta i multidisciplinarnog tima ustanova zaštite za mentalno zdravlje i drugih aktera uključenih u zdravstvenoj zaštiti;</p> <p>1.14. Dobrovoljni tretman : tretman na zahtev ili saglasnost lica koje pate od mentalnih poremećaja ili na zahtev pravnog zastupnika;</p> <p>1.15. Tretman bez dobrovoljnog pristanka: tretman lica koje pati od ozbiljnog mentalnog poremećaja, koji se obavlja bez njegovog-njenog pristanka i koji je odobren</p>
--	--	--

<p>1.16. Terapia elektrokonvulsive: trajtimi i çrregullimeve mendore, përmes shfrytëzimit të rrymës elektrike me qëllim kurimi të rasteve specifike rezistente në forma tjera të trajtimit.</p> <p>1.17. SHSKUK- është insitucion shëndetësorë me rëndësi të veçantë publike me seli në Prishtinë. SHSKUK në kuadër të veprimtarisë së tijë shëndetësore ushtron edhe veprimtari arsimore dhe kërkimore-shkencore në pajtim me Ligjin për Shëndetësi.</p> <p style="text-align: center;">Neni 4 Mbrojtja dhe promovimi i shëndetit mendor</p> <p>Mbrojtja dhe promovimi i shëndetit mendor kryhet nëpërmjet masave që kontribuojnë në sigurimin ose rivendosjen e ekuilibrit mendor të individit, duke fuqizuar kapacitetet individuale, duke promovuar integritetin, duke përmirësuar pranimin dhe duke luftuar diskriminimin e stigmën në</p>	<p>1.16. Electroconvulsive therapy: the treatment of mental disorders through the use of electricity to the treatment of specific cases resistant to other forms of treatment.</p> <p>1.17. HUCSK: is health institution with particular importance in public that is located in Prishtina. HUCSK within his own health activity exercises educational and scientific research in accordance with the Law on Health.</p> <p style="text-align: center;">Article 4 Protection and promotion of mental health</p> <p>Protection and promotion of mental health is carried out through measures or contribute to provision or restoring mental equilibrium of the individual, strengthening individual capacities, promoting the integrity, improving acceptance and fighting discrimination and stigma in his social environment.</p>	<p>sudskom odlukom;</p> <p>1.16. Elektrokonvulzivna terapija: tretman mentalnih poremećaja koje se sprovodi tako što se kroz telo propušta električna struja u cilju lečenja specifičnih slučajeva otpornih na druge oblike tretmana.</p> <p>1.17. UBKSK: je zdravstvena ustanova od posebnog značaja za javnost sa sedištem u Prištini. UBKSK u okviru svoje zdravstvene delatnosti obavlja i obrazovni, naučnoistraživački rad, u skladu sa Zakonom o zdravstvu.</p> <p style="text-align: center;">Član 4 Zaštita i promovisanje mentalnog zdravlja</p> <p>Zaštita i promovisanje mentalnog zdravlja je skup mera koje se preduzimaju radi doprinosa u obezbeđenju ili ponovnom uspostavljanju mentalne ravnoteže kod pojedinca , jačanju individualnih kapaciteta , promovisanja integriteta, lakšeg prihvatanja i borbe protiv diskriminacije i</p>
---	---	--

<p>mjedisin social të tij.</p> <p style="text-align: center;">Neni 5 Parimet e përgjithshme të kujdesit në shërbimet e shëndetit mendor</p> <p>1. Parimet e përgjithshme të kujdesit në shërbimet e shëndetit mendor janë:</p> <p>1.1. Trajtimi i barabartë dhe pa diskriminim i personave me çrregullime mendore, në funksion të respektimit të integritetit fizik dhe dinjitetit njerëzor.</p> <p>1.2. Ofrimi i kujdesit shendetësor për personat me çrregullim mendor në një ambient sa më pak shtrëngues, kryesisht në nivel komunitar, për të shmangur në maksimum zhvendosjen nga mjedisi familjar e për të lehtësuar integrimin dhe rehabilitimin social;</p> <p>1.3. Krijimi i lehtësirave për këta persona dhe familjet e tyre me qëllim të përfshirjes së tyre në jetën shoqërore.</p> <p>1.4. Ofrimi i kujdesit për personat</p>	<p style="text-align: center;">Article 5 General principles of care in mental health services</p> <p>1. General principles of care in mental health services are:</p> <p>1.1. Equal treatment and without discrimination of persons with mental disorders, in order to respect the physical integrity and human dignity.</p> <p>1.2. The provision of health care for persons with mental disorder in a less restrictive environment, mainly at the community level, to avoid at the maximum the displacement from family environment and to facilitate the social integration and rehabilitation;</p> <p>1.3. Creation of facilities for these people and their families with a view to their inclusion in society.</p> <p>1.4. Provision of care for persons</p>	<p>stigmatizacije u društvenom okruženju.</p> <p style="text-align: center;">Član 5 Osnovna načela usluga zaštite mentalnog zdravlja</p> <p>1. Osnovna načela usluga zaštite mentalnog zdravlja su:</p> <p>1.1. Jednak tretman bez diskriminacije za lica sa mentalnim poremećajima , u funkciji poštovanja fizičkog integriteta i ljudskog dostojanstva;</p> <p>1.2. Pružanje zdravstvene zaštite za lica sa mentalnim poremećajima u što manje restriktivnom okruženju , posebno na lokalnom nivou , kako bi se izbeglo maksimalno iseljavanje iz porodičnog okruženja i olakšala njihova integracija i socijalna rehabilitacija;</p> <p>1.3. Stvaranje olakšavajućih okolnosti za ova lica i njihove porodice u cilju njihovog uključivanja u društveni život ;</p> <p>1.4. Pružanje zaštite za lica sa</p>
---	--	--

<p>me çrregullime mendore nga ekupe multidisciplinare që i përgjigjen në mënyrë komplekse nevojave mjekësore, psikologjike, sociale dhe të rehabilitimit;</p> <p>1.5. Ushtrimi i të drejtave të personave me çrregullime mendore në përputhje me aktet ndërkombëtare;</p> <p>1.6. Në të gjitha instancat ku personat janë nën moshën tetëmbëdhjete (18) vjet, duhet të merret si faktor udhëzues gjatë marrjes së vendimit, parimi në interes me të mirë të fëmijës.</p> <p style="text-align: center;">Neni 6 Të drejtat e personave me çrregullime mendore</p> <p>1. Personat me çrregullime mendore gëzojnë:</p> <p>1.1. Të drejtat dhe liritë e garantuara me Kushtetutë.</p> <p>1.2. Të drejtën të marrin shërbim shëndetësor të arritshëm dhe efikas në kushte të barabarta si të</p>	<p>with mental disorders from multidisciplinary teams that respond in a complex manner the medical, psychological, social and rehabilitation needs;</p> <p>1.5. Exercise the rights of persons with mental disorders in accordance with international acts;</p> <p>1.6. In all instances where persons under the age of eighteen (18) years, shall be taken as the guiding factor in deciding the principle of the best interest of the child</p> <p style="text-align: center;">Article 6 The rights of persons with mental disorders</p> <p>1. Persons with mental disorders enjoy:</p> <p>1.1. The rights and freedoms guaranteed by the Constitution.</p> <p>1.2. The right to receive health services accessible and effective in equal terms as all other</p>	<p>mentalnim poremećajima od strane multidisciplinarnih timova koji na kompleksan način odgovaraju na medicinske, psihološke, socijalne i rehabilitacijske potrebe;</p> <p>1.5. Ostvarivanje prava lica sa mentalnim poremećajima u skladu sa međunarodnim aktina;</p> <p>1.6. Na svim instancama u kojima su osobe mlađe od osamnaest (18) godina , uzima se kao vodeći faktor u donošenju odluke princip zaštite najboljeg dečijeg interesa.</p> <p style="text-align: center;">Član 6 Prava lica sa mentalnim poremećajima</p> <p>1. Lica sa mentalnim poremećajima imaju pravo na:</p> <p>1.1. The rights and freedoms guaranteed by the Constitution</p> <p>1.2. Zdravstvene pristupačne i efikasne usluge u jednakim uslovima kao i ostali pacijenti;</p>
---	---	---

<p>gjithë pacientët e tjerë;</p> <p>1.3. Të drejtën për trajtim dhe mbrojtje, bazuar në respekt të individualitetit dhe dinjitetit të tyre;</p> <p>1.4. Të drejtën për të pranuar ose jo ndërhyrjen e propozuar diagnostike e terapeutike, përveç rasteve të tjera të parashikuara në këtë ligj;</p> <p>1.5. Të drejtën për t'u informuar për të drejtat e tyre, si dhe për të qenë pjesë e hartimit të planit individual të trajtimit;</p> <p>1.6. Të drejtën për të kërkuar shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga gabimi në trajtim ose keqtrajtimet e mundshme;</p> <p>1.7. Të drejtën për të kërkuar rishqyrtimin e shtrimit apo mjekimit të detyruar;</p> <p>1.8. Të drejtën për konfidencialitet mbi të dhënat për shkak të gjendjes së tyre shëndetësore;</p> <p>1.9. Të drejtën për të mos u</p>	<p>patients;</p> <p>1.3. The right to treatment and protection, based on respect for their individuality and dignity;</p> <p>1.4. The right to accept or not the proposed diagnostic and therapeutic intervention, except other cases specified in this law;</p> <p>1.5. The right to be informed of their rights, and to be part of preparation of the individual treatment plan;</p> <p>1.6. The right to claim compensation for damage caused by error in treatment or possible illtreatments;</p> <p>1.7. The right to request reconsideration of forced hospitalization or treatment;</p> <p>1.8. The right to confidentiality on data due to their state of health;</p> <p>1.9. The right not to be compelled</p>	<p>1.3. Tretman i zaštitu , zasnovanu na poštovanju ličnosti i dostojanstva;</p> <p>1.4. Prihvatanje ili neprihvatanje predložene dijagnostičke i terapijske intervencije, osim drugih slučajeva predviđenih ovim zakonom ;</p> <p>1.5. Informisanje o njihovim pravima , kao i da budu deo izrade individualizovanog plana tretmana;</p> <p>1.6. Zahtevanje nadoknade za štetu nastalu greškom u tretmanu ili mogućom zloupotrebom ;</p> <p>1.7. Preispitivanje zahteva prisilne hospitalizacije ili prisilnog lečenja;</p> <p>1.8. Poverljivost podataka koji se odnose na njihovo zdravstveno stanje;</p> <p>1.9. Nenasilno ispitivanje radi</p>
---	---	---

<p>detyruar forcërisht të ekzaminohen nga pikëpamja mjekësore me qëllim përcaktimin e një çrregullimi mendor të mundshëm, me përjashtim të rasteve sipas procedurave të parapara në këtë ligj;</p> <p>1.10. Të drejtën për t'u siguruar kushtet e përshtatshme jetësore, higjienike, të ushqyerjes dhe sigurisë;</p> <p>1.11. Të drejtën për t'u ankuar për ofrimin e shërbimeve të shëndetit mendor.</p> <p>2. Ushtrimi i të drejtave të personave me çrregullime mendore mund të kufizohet vetëm në rastet e parashikuara me dispozitat ligjore në fuqi. Këto kufizime varen nga gjendja shëndetësore e klientit dhe nuk mund të cenojnë thelbin e lirisë dhe të drejtave të njeriut të garantuara me Konventat ndërkombëtare të pranuar nga Kushtetuta e Republikës së Kosovës.</p> <p style="text-align: center;">Neni 7 Konfidencialiteti</p> <p>Personat që zhvillojnë veprimtari të parashikuara në këtë ligj, janë të detyruar</p>	<p>by force to be examined in view of medical terms in order to determine a possible mental disorder, except of cases in accordance with procedures prescribed in this law;</p> <p>1.10. the right to provide appropriate living, hygienic and nutritional security conditions;</p> <p>1.11. the right to appeal to the provision of mental health services;</p> <p>2. Exercise of the rights of persons with mental disorders may be limited only in cases provided legal provisions in force. These limits depend on the client's medical condition and can not violate the essence of freedoms and human rights guaranteed by international conventions recognized by the Constitution of the Republic of Kosovo.</p> <p style="text-align: center;">Article 7 Confidentiality</p> <p>Persons conducting activities anticipated in this law, are obligated to maintain the</p>	<p>medicinskog pregleda u cilju utvrđivanja mogućeg mentalnog poremećaja , osim izuzetih slučajeva u skladu sa procedurama utvrđenim ovim zakonom;</p> <p>1.10. Obezbeđenje odgovarajućih životnih, higijenskih, prehrambenih i sigurnosnih uslova;</p> <p>1.11. Žalbu na pružanje usluga mentalnog zdravlja.</p> <p>2. Ostvarivanje prava lica sa mentalnim poremećajima može se ograničiti samo u slučajevima predviđenim zakonskim odredbama na snazi. Ova ograničenja zavise od zdravstvenog stanja klijenta i ne mogu ugroziti suštinsku slobodu i ljudska prava koja su garantovana međunarodnim konvencijama prihvaćenim Ustavom Republike Kosova.</p> <p style="text-align: center;">Član 7 Poverljivost</p> <p>Lica koja obavljaju delatnost predviđenu ovim zakonom, obavezna su da čuvaju</p>
---	--	---

<p>të ruajnë fshehtësinë e të gjithë informacionit të marrë nga pacienti në institucionet shëndetësore. Këta persona përjashtohen nga detyrimi i ruajtjes së fshehtësisë profesionale vetëm kur informacioni i jepet mjekut kurues të të sëmurit dhe/ose organizmave të përkrahjes sociale, si dhe organeve që me ligj kanë të drejtë ta kërkojnë këtë informacion në pajtim me dispozitat ligjore në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale.</p> <p style="text-align: center;">Neni 8 Mbrojtja nga diskriminimi dhe trajtimet çnjerëzore</p> <p>1. Personave me çrregullime mendore u sigurohet mbrojtje efektive nga diskriminimi dhe nga çdo formë sjelljeje që nxit diskriminimin, në bazë të këtij ligji dhe dispozitave ligjore në fuqi.</p> <p>2. Ndalohet çfarëdo shkelje, nënçmimi, torture, dënimi apo trajtimi çnjerëzor ndaj personit me çrregullime mendore.</p>	<p>confidentiality of all information received by the patient in health care institution. These persons are exempted from the obligation of professional secrecy maintainance only when the information is given to the doctor treating the patient and / or social welfare organizations and bodies that are entitled by law to request this information in accordance legal provisions in force for the protection of personal data.</p> <p style="text-align: center;">Article 8 Protection from discrimination and inhuman treatments</p> <p>1. People with mental disorders are provided effective protection from discrimination and any form of behavior that incites discrimination, according to the law and the legal provisions in force.</p> <p>2. Prohibited any violation, humiliation, torture, inhuman treatment or punishment against person with mental disorders.</p>	<p>poverljivost svih informacija koje su dobili od pacijenta u zdravstvenoj ustanovi. Ova lica su izuzeta od obaveze čuvanja službene tajne samo u slučaju kada se informacija daje lekaru koji leči pacijenta i / ili organima socijalne podrške, kao i organima koja imaju pravo po zakonu da zahtevaju ovu informaciju u skladu sa sa zakonskim odredbama na snazi o zaštiti ličnih podataka.</p> <p style="text-align: center;">Član 8 Zaštita od diskriminacije i neljudskog tretmana</p> <p>1. Licima sa mentalnim poremećajima se obezbeđuje efikasna zaštita od diskriminacije i bilo kojeg oblika ponašanja koji podstiče diskriminaciju , u skladu sa zakonom i zakonskim odredbama na anazi.</p> <p>2. Zabranjuje se svaka povreda , poniženje, tortura, kažnjavanje ili neljudski tretman lica sa mentalnim poremećajima .</p>
---	--	--

<p align="center">Neni 9 Heqja ose kufizimi i zotësisë për të vepruar</p>	<p align="center">Article 9 Removing or limiting the ability to act</p>	<p align="center">Član 9 Oduzimanje ili ograničenje poslovne sposobnosti</p>
<p>1. Heqja ose kufizimi i zotësisë për të vepruar i personave me çrregullime mendore është e ndaluar, përveç rasteve të parashikuara me dispozitat ligjore në fuqi. Në raste të veçanta kjo masë mund të propozohet me kërkesë të komisionit psikiatriko - ligjor. Vendimi përkatës merret nga gjykata, në përputhje me dispozitat ligjore në fuqi.</p> <p>2. Fushëveprimi, kompetencat, përbërja dhe mandati i Komisionit psikiatriko–ligjor, do të rregullohet me akte nënligjore të cilin e nxjerrë Ministria e Shëndetësisë.</p> <p>3. Titullari i shërbimit të shëndetit mendor të specializuar me shtretër dhe/ose persona të tjerë që kanë interesa të ligjshme, duhet të njoftojnë gjykatën themelore nëse konstatojnë që kujdestari ligjor i personit me çrregullime mendore nuk i përmbush detyrimet e tij. Në këtë rast, gjykata vendos për zëvendësimin e kujdestarit.</p> <p>4. Masat në rastin e mospërmbushjes së kërkesave, bashkëpunimit dhe</p>	<p>1. Removing or limiting the ability to act for persons with mental disorders is prohibited, except as provided with the legal provisions in force. In special cases, this measure can be proposed at the request of the psychiatric - legal commission. The respective decision is made by the court in accordance with the legal provisions in force.</p> <p>2. Scope, powers, composition and mandate of the psycho-legal Commission, shall be governed by bylaws issued by the Ministry of Health.</p> <p>3. Holder of mental health service specialized with beds and / or other persons who have legitimate interests must notify the court if they ascertain that the basic legal guardian of a person with a mental disorder does not fulfil its obligations. In this case, the court decided to replace the guardian.</p> <p>4. Measures in case of non-compliance, cooperation and care of the family</p>	<p>1. Zabranjeno je oduzimanje ili ograničenje poslovne sposobnosti lica sa mentalnim poremećajima , sa izuzetkom slučajeva predviđenim u zakonskim odredbama na snazi . U posebnim slučajevima , ova mera može se predložiti na zahtev psihijatrijsko-pravne komisije. Odgovarajuća odluka se donosi od strane suda u skladu sa zakonskim odredbama na snazi .</p> <p>2. Oblast delovanja, nadležnosti , sastav i mandat psihijatrijsko – pravne komisije , biće regulisana podzakonskim aktima izdate od strane Ministarstva zdravstva.</p> <p>3. Rukovodilac službe mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje i / ili druga lica koja imaju legitimne interese, treba da obaveste osnovni sud ukoliko konstatuju da zakonski staratelj lica sa mentalnim poremećajem ne ispunjava svoje obaveze . U ovom slučaju , sud odlučuje o zameni staratelja .</p> <p>4. Mere u slučaju neispunjavanja zahteva, saradnje i porodičnog starateljstva</p>

<p>përkujdesjes së familjarit /kujdestarit ligjor ndaj të sëmurit me çrregullim serioz mendor rregullohet me akt të veçantë nënligjor të cilin e nxjerrë Ministria e Shëndetësisë.</p>	<p>member / legal guardian towards patient with serious mental disorder is regulated by a special legal act issued by the Ministry of Health.</p>	<p>/zakonskog starateljstva nad bolesnikom sa ozbiljnim mentalnim poremećajem regulišu se posebnim pozakonskim aktom donetim od strane Ministarstva zdravstva.</p>
<p>KREU II SHËRBIMET E SHËNDETIT MENDOR</p>	<p>CHAPTER II MENTAL HEALTH SERVICES</p>	<p>POGLAVLJE II USLUGE MENTALNOG ZDRAVLJA</p>
<p>Neni 10 Kategoritë e shërbimeve</p>	<p>Article 10 Categories of services</p>	<p>Član 10 Kategorije usluga</p>
<p>1. Shërbimet shëndetësore, përmes të cilave ofrohet kujdesi për shëndetin mendor janë:</p>	<p>1. Health services, through which mental health care is provided are:</p>	<p>1. Zaštita mentalnog zdravlja obavlja se preko zdravstvenih usluga:</p>
<p>1.1. Kujdesi shëndetësor parësor; 1.2. Kujdesi shëndetësor dytësor; 1.3. Kujdesi shëndetësor tretësor.</p>	<p>1.1. Primary health care 1.2. Secondary Health Care 1.3. Tertiary Health Care.</p>	<p>1.1. Primarne zdravstvene zaštite, 1.2. Sekundarne zdravstvene zaštite, 1.3. Tercijarne zdravstvene zaštite.</p>
<p>Neni 11 Shërbimi i kujdesit shëndetësor parësor</p>	<p>Article 11 Primary health care service</p>	<p>Član 11 Služba primarne zdravstvene zaštite</p>
<p>1. Shërbimi i kujdesit shëndetësor</p>	<p>1. Primary health care service for mental</p>	<p>1. Služba primarne zdravstvena zaštite za</p>

<p>parësor për shëndetin mendor është shërbimi që ofrohet nga mjekët e familjes dhe personeli infermieror, që ushtrojnë veprimtarinë e tyre në institucionet e kujdesit shëndetësor parësor.</p> <p>2. Shërbimi i kujdesit shëndetësor parësor bazohet në paketën bazë të shërbimit të kujdesit parësor ku përfshihet identifikimi, referimi dhe përcjellja e klientit me çrregullime mendore.</p> <p style="text-align: center;">Neni 12 Shërbimi i kujdesit shëndetësor dytësor</p> <p>1. Shërbimet e shëndetit mendor të nivelit dytësor të kujdesit shëndetësor janë pjesë e SHSKUK dhe përfaqësohen me:</p> <p>1.1. Departamentet e Psikiatrisë në kuadër të Spitaleve të Përgjithshme;</p> <p>1.2. Qendrat e shëndetit mendor në bashkësi dhe Shtëpitë integruese;</p> <p>1.3. Qendra për Integrim, rehabilitim, risocializim të të</p>	<p>health is the service provided by family doctors and nursing staff, who perform their activity in primary health care institutions.</p> <p>2. Primary health care service is based on the basic package of primary health care services where is included identification, referral and follow-up of the client with mental disorders.</p> <p style="text-align: center;">Article 12 Secondary health care Service</p> <p>1. Mental health services at secondary level of health care are provided through a network HUCSK are represented by:</p> <p>1.1. Department of Psychiatric units within General Hospitals.</p> <p>1.2. Mental health centers in the community and Integrating houses;</p> <p>1.3.Center for Integration, rehabilitation, socialization of the</p>	<p>mentalno zdravlje je služba u kojoj se pružaju usluge od strane porodičnih lekara i medicinskih sestara/tehničara, koji svoju delatnost obavljaju u ustanovama primarne zdravstvene zaštite.</p> <p>2. Služba primarne zdravstvene zaštite zasnovana je na osnovnom paketu usluga primarne zdravstvene zaštite koje uključuju identifikaciju , upućivanje i praćenje klijenta sa mentalnim poremećajima .</p> <p style="text-align: center;">Član 12 Služba sekundarne zdravstvene zaštite</p> <p>1. Usluge mentalnog zdravlja na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite su u sklopu UBKSK-a i pružaju se preko:</p> <p>1.1. Psihijatrijskih departmana u okviru opštih bolnica.</p> <p>1.2. Centara za mentalno zdravlje u zajednici i Kućne integracija;</p> <p>1.3. Centra za integracija, rehabilitaciju, resocijalizaciju</p>
---	---	--

<p>smurëve kronik psikiatrik në Shtime.</p> <p style="text-align: center;">Neni 13 Shërbimi i kujdesit shëndetësor tretësor</p> <p>1. Shërbimet e kujdesit shëndetësor tretësor ofrohen në SHSKUK dhe atë:</p> <p>1.1. Klinika e psikiatrisë;</p> <p>1.2. Klinika e Psikiatrisë Forenzike;</p> <p>1.3. Klinika e Sëmundje të Varësisë.</p>	<p>chronic psychiatric sick people in Shtime.</p> <p style="text-align: center;">Article 13 Tertiary health care Service</p> <p>1. Tertiary health care services offered at the HUCSK follwing at:</p> <p>1.1 Clinic of Psychiatry;</p> <p>1.2. Forensic Psychiatry Clinic;</p> <p>1.3. Clinic of Addiction Diseases.</p>	<p>hroničnih psihijatrijskih bolesnika u Štimlju .</p> <p style="text-align: center;">Član 13 Služba tercijarne zdravstvene zaštite</p> <p>1. Usluge mentalnog zdravlja na tercijarnom nivou zdravstvene zaštite pružaju se u UBKSK u okviru:</p> <p>1.1 . Klinike za psihijatriju;</p> <p>1.2 . Klinike za forenzičku psihijatriju;</p> <p>1.3 . Klinike za bolesti zavisnosti.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 14 Shërbimet e shëndetit mendor për fëmijë dhe adoleshent</p> <p>1. Shërbimet e shëndetit mendor për fëmijët dhe adoleshentët janë pjesë përbërëse e shërbimeve në të gjitha kategoritë e shërbimeve të shëndetit mendor siç janë parashikuar në Nenin 10, paragrafi 1.1, Nenin 12, paragrafin 1, nënparagrafi 1.1, dhe Neni 13, paragrafi 1, nënparagrafi 1.1 të këtij ligji.</p>	<p style="text-align: center;">Article 14 Mental health services for children and adolescents</p> <p>1. Mental health services for children and adolescents are an integral part of the services in all categories of mental health services as provided for in article 10, paragraph 1.1, Article 12, paragraph 1, 1.1, and article 13 paragraph 1 and 1.1 of this Law.</p>	<p style="text-align: center;">Član 14 Usluge mentalnog zdravlja za decu i omladinu</p> <p>1. Službe mentalnog zdravlja za decu i adolescente su sastavni deo svih kategorija usluga mentalnog zdravlja, predviđenim u članu 10, stav 1.1, član 12, stav1, podstavka 1.1 i članu13, stav1,podstavka 1.1 ovog zakona.</p>

<p>2. Në shërbimet spitalore të shëndetit mendor, fëmijët nuk mund të vendosen në hapësira të përbashkëta me personat e rritur.</p> <p style="text-align: center;">Neni 15 Menaxhimi i shërbimeve të shëndetit mendor</p> <p>1. Shërbimet e shëndetit mendor në kujdesin parësor shëndetësor menaxhohen në bazë të Statutit të Qendrave Kryesore të Mjekësisë Familjare, ndërsa shërbimet e shëndetit mendor të kujdesit dytësor dhe tretësor shëndetësor menaxhohen në bazë të Statutit të SHSKUK.</p> <p>2. Në të gjitha nivelet e shërbimeve të shëndetit mendor zbatohen programe unike të trajtimit të bazuara në të dhëna shkencore dhe protokole të propozuara nga asociacionet profesionale të vendit dhe të miratuara nga Ministria e Shëndetësisë.</p>	<p>2. In the mental health hospital services, children can not be placed in common areas with adults.</p> <p style="text-align: center;">Article 15 Management of mental health Services</p> <p>1. Mental health services in primary health care are managed on the basis of the Statute of the Main Family Medical Centers, mental health services in secondary and tertiary health care are managed on the basis of the Statute of SHSKUK.</p> <p>2. At all levels of services of mental health treatment are applied programs unique based on scientific data and protocols proposed by professional associations in the country and approved by the Ministry of Health.</p>	<p>2. U bolničkim službama mentalnog zdravlja, deca ne mogu biti smeštena u zajedničkim prostorijama sa odraslim osobama.</p> <p style="text-align: center;">Član 15 Menadžiranje usluga mentalnog zdravlja</p> <p>1. Usluge mentalnog zdravlja na primarnom nivou zdravstvene zaštite menadžiraju se na osnovu Statuta glavnih centara porodične medicine, dok se usluge mentalnog zdravlja sekundarnog i tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite menadžiraju na osnovu Statuta UBKSK.</p> <p>2. Na svim nivoima usluga mentalnog zdravlja primenjuju se jedinstveni programi tretmana zasnovani na naučnim podacima i protokolima, predloženi od strane domaćih profesionalnih udruženja i odobreni od strane Ministarstva zdravstva.</p>
--	---	---

KREU III NDËRGJEGJËSIMI NË LIDHJE ME ÇRREGULLIMET MENDORE	CHAPTER III AWARENESS IN CONNECTION WITH MENTAL DISORDERS	POGLAVLJE III PODIZANJE OPŠTE SVESTI O MENTALNIM POREMEČAJIMA
<p style="text-align: center;">Neni 16 Kujdesi në familje</p>	<p style="text-align: center;">Article 16 Care at family</p>	<p style="text-align: center;">Član 16 Porodična nega</p>
<p>1. Autoriteti shtetëror përgjegjës garanton mbështetjen psikologjike, psikopedagogjike, shërbimet e ndihmës personale ose familjare, si dhe mbështetje me pagesa dhe shërbime sipas legjislacionit përkatës për personat me çrregullime mendore.</p> <p>2. Familjet, që kanë persona me çrregullime mendore, në bashkëpunim me institucionet përgjegjëse shtetërore dhe organizatat jofitimprurëse që merren me kujdesin, trajtimin dhe rehabilitimin e personave me çrregullime mendore, kujdesen dhe mbështesin këta persona për integrimin e tyre në familje, komunitet dhe shoqëri.</p> <p>3. Organet e pushtetit vendor dhe Qendrat për punë sociale, brenda kompetencave të tyre, në bashkëpunim me strukturat shëndetësore, marrin të gjitha masat për të mbështetur personat me çrregullime mendore dhe familjet e tyre.</p>	<p>1. State responsible authority guarantees psychological, psycho-pedagogical support, personal or family assistance services as well support with payments and services according to relevant legislation for persons with mental disorders.</p> <p>2. Families with persons with mental disorders, in cooperation with state responsible institutions and nonprofit organizations that deal with the care, treatment and rehabilitation of persons with mental disorders, care and support for the integration of these persons in their family, community and society.</p> <p>3. Local government bodies and Centres for Social Work within their competence, in collaboration with health institutions, take all measures to support people with mental disorders and their families.</p>	<p>1. Odgovorni državni autoritet garantuje psihološku, psihopedagošku podršku, usluge pojedinačne i porodične pomoći, kao i novčanu podršku i usluge u skladu sa relevantnim zakonodavstvom za lica sa mentalnim poremećajima.</p> <p>2. Porodice lica sa mentalnim poremećajima, u saradnji sa državnim odgovornim ustanovama i neprofitnim organizacijama koje se bave negom, tretmanom i rehabilitacijom lica sa mentalnim poremećajima, vode brigu i pružaju podršku ovim licima kako bi se lakše integrisali u porodici, zajednici i društvu.</p> <p>3. Domaći organi vlasti i u Okviru Svojih nadležnosti u okviru svojih nadležnosti, u saradnji sa zdravstvenim strukturama, preduzimaju sve mere u pružanju podrške licima sa mentalnim poremećajima i njihovim porodicama.</p>

<p style="text-align: center;">Neni 17 Riaftësimi profesional</p> <p>1. Personat me çrregullime mendore gëzojnë të drejtën të përfitojnë nga politikat e aftësimin dhe riaftësimin profesional kur gjendja shëndetësore dhe arsimore e lejojnë një gjë të tillë.</p> <p>2. Mënyra e përfitimit dhe përfshirja e personave me çrregullime mendore në këto politika përcaktohen sipas dispozitave ligjore në fuqi.</p>	<p style="text-align: center;">Article 17 Vocational rehabilitation</p> <p>1. People with mental disorders are entitled to benefit from the policies of vocational training and rehabilitation when their medical health condition and educational conditions allow such a thing.</p> <p>2. The way the benefit and inclusion of people with mental disorders in these policies are determined by the legal provisions in force.</p>	<p style="text-align: center;">Član 17 Profesionalno ponovno osposobljavanje</p> <p>1. Lica sa mentalnim poremećajima imaju pravo da imaju koristi od politike osposobljavanja i ponovnog osposobljavanja ukoliko im to dozvoljava njihovo zdravstveno i obrazovno stanje.</p> <p>2. Način korišćenja povlastica i obuhvaćanje lica sa mentalnim poremećajima u oblasti politika profesionalnog osposobljavanja utvrđuje se na osnovu zakonskih odredbi na snazi.</p>
<p style="text-align: center;">Neni 18 Shëndeti mendor në institucionet rezidenciale të përkujdesit social</p> <p>1. Personave, që gjenden në institucionet rezidenciale të përkujdesit social, u ofrohet këshillim, trajtim, rehabilitim dhe kujdes në shëndet mendor në mënyrë të barabartë dhe sipas standardeve shëndetësore, të miratuara nga Ministra e Shëndetësisë.</p> <p>2. Mënyra e organizimit dhe e dhënies së shërbimeve, të parashikuara në pikën 1, të këtij neni, përcaktohet me akt të</p>	<p style="text-align: center;">Article 18 Mental health in residential institutions of social care</p> <p>1. Persons who are in residential social care institutions, are offered counseling, treatment, rehabilitation and mental health care equally and according to health standards, approved by the Ministry of Health.</p> <p>2. The way of organization and provision of services, as provided in paragraph 1 of this article shall be determined by special</p>	<p style="text-align: center;">Član 18 Mentalno zdravlje u rezidencijalnim ustanovama socijalne zaštite</p> <p>1. Licima koja se nalaze u rezidencijalnim ustanovama socijalne zaštite pružaju se jednake usluge savetovanja, tretmana, rehabilitacije i zaštite mentalnog zdravlja, prema zdravstvenim standardima odobrenim od strane Ministarstva zdravstva.</p> <p>2. Način organizovanja i pružanje usluga propisanih u stavu 1. ovog člana utvrđuje se posebnim podzakonskim aktom</p>

<p>veçantë nënligjor të propozuar nga Ministria e Shëndetësisë në bashkëpunim me Ministrinë e Punës dhe Mirëqenies Sociale.</p> <p>KREU IV TRAJTIMI NË SHËRBIMET E SHËNDETIT MENDOR TË SPECIALIZUAR ME SHTRETËR</p> <p>Neni 19 Trajtimi i vullnetshëm</p> <p>1. Personi me çrregullime mendore merr trajtim të vullnetshëm në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, pas lëshimit të miratimit me shkrim nga ana e tij, me kusht informimi paraprak. Miratimin për të miturit ose personat me zotësi të kufizuar për të vepruar e lëshon kujdestari ose përfaqësuesi i tyre ligjor.</p> <p>2. Miratimi i informuar sigurohet nëpërmjet diskutimit me pacientin për natyrën dhe qëllimin e ndërhyrjes terapeutike të propozuar. Përmbajtja e diskutimit dhe formulari i miratimit të informuar janë pjesë e kartelës klinike të pacientit. Pacienti nënshkruan për dhënien e miratimit si në kartelë ashtu</p>	<p>sub-legal act proposed by the Ministry of Health in cooperation with the Ministry of Labour and Social Welfare.</p> <p>CHAPTER IV TREATMENT IN MENTAL SPECIALIZED HEALTH SERVICES WITH BEDS</p> <p>Article 19 Voluntary treatment</p> <p>1. A person with mental disorders receives voluntary treatment in service of specialized mental health care with beds, following the issuance of written approval from him, provided preliminary information. Approval for minors or persons with limited capacity to act issues the guardian or their legal representative.</p> <p>2. Informed consent is obtained through discussion with the patient about the nature and purpose of the proposed therapeutic intervention. The content of the discussion and adoption of information are form part of the patient's medical card. The patient signs for approval issuance in the card as well as in</p>	<p>predloženim od strane Ministarstva zdravstva , u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalne zaštite koje usvaja Vlada.</p> <p>POGLAVLJE IV TRETMAN U SLUŽBAMA MENTALNOG ZDRAVLJA SPECIJALIZOVANE ZA LEŽAJE</p> <p>Član 19 Dobrovoljni pristanak na tretman</p> <p>1. Lice sa mentalnim poremećajem dobrovoljno pristaje na tretman u službi mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje nakon potpisivanja njegove pismene saglasnosti , pod uslovom da je prethodno informisan. Za maloletna lica ili lica sa ograničenim poslovnim sposobnostima saglasnost odobrava staratelj ili njegov zakonski zastupnik.</p> <p>2. Informisana saglasnost se obezbeđuje preko diskusije sa pacijentom o prirodi i svrhi predložene terapijske intervencije . Sadržaj diskusije i obrazac za informisanu saglasnost su deo kliničkog kartona pacijenta . Pacijent potpisuje dobrovoljni pristanak na kliničkom kartonu kao i na obrazcu za informisanu</p>
--	---	--

<p>edhe në formularin e miratimit të informuar.</p> <p>3. Personi me çrregullime mendore referohet për në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, pasi ka kryer ekzaminimin paraprak nga mjeku në shërbime shëndetësore parësore, shërbimet e shëndetit mendor në komunitet apo shërbimet tjera ambulantore shëndetësore publike apo private.</p> <p>4. Personi me çrregullime mendore, kujdestari ose përfaqësuesi i tij ligjor kanë të drejtë të kërkojnë ndërprerjen, refuzimin apo të ankohen për trajtimin në çdo moment të procesit, gjë e cila mund të kundërshtohet vetëm kur përmbushen kriteret për trajtim të pavullnetshëm.</p> <p>5. Trajtimi i vullnetshëm i një personi me çrregullime mendore në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër nuk mund të shërbejë për asnjë rast për qëllim të shqyrtimit të aftësisë për punë, përveç në rastet specifike kur kërkohet nga Komisioni përkatës.</p>	<p>the form of informed approval.</p> <p>3. A person with mental disorders is referred to specialized mental health services care with beds, after preliminary examination by the doctor in primary health care, mental health services in the community or public health services or other private ambulance.</p> <p>4. A person with a mental disorder, the guardian or his legal representative have the right to request termination, refusal or complain about the treatment at any moment in the process, a thing which can be challenged only when the criteria for involuntary treatment are fulfilled.</p> <p>5. Voluntary treatment of a person with mental disorders in specialized mental health service with beds can not serve for any occasion for the purpose of reviewing the ability to work, except in cases when specifically requested by the respective Commission.</p>	<p>saglasnost.</p> <p>3. Lice sa mentalnim poremećajem upućuje se u službu mentalnog zdravlja specijalizovanu za ležaje , nakon prethodnog ispitivanja od strane lekara primarne zdravstvene zaštite, službe za mentalno zdravlje u zajednici ili druge javne ili privatne zdravstveno ambulantne službe.</p> <p>4. Lice sa mentalnim poremećajem , staratelj ili zakonski zastupnik imaju pravo na prekid, odbijanje ili žalbu u bilo kom trenutku postupku tretmana , koji se može protivurečiti samo kada su ispunjeni kriterijumi za tretman lica bez dobrovoljnog pristanka.</p> <p>5. Tretman lica sa mentalnim poremećajem sa dobrovoljnim pristankom u službi mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje, u nijednom slučaju ne može poslužiti cilju preispitivanja poslovne sposobnosti , osim u specifičnim slučajevima kada to zahteva nadležna komisija .</p>
--	---	---

<p align="center">Neni 20 Trajtimi i pavullnetshëm</p>	<p align="center">Article 20 Involuntary treatment</p>	<p align="center">Član 20 Tretman bez dobrovoljnog pristanka</p>
<p>1. Subjekt i trajtimit të pavullnetshëm është personi, i cili shtrohet në mënyrë të pavullnetshme në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër ose pasi është shtruar në mënyrë të vullnetshme mbahet në mënyrë të pavullnetshme, sipas përcaktimit të Komisionit të mjekëve specialist. Fushëveprimi, kompetencat, përbërja dhe mandati i Komisionit të mjekëve specialist, do të rregullohet me akte nënligjore të cilin e nxjerrë Ministria e Shëndetësisë</p> <p>2. Rastet, për të cilat gjykohet se një person me çrregullime mendore duhet të trajtohet në mënyrë të pavullnetshme, janë kur:</p> <p>2.1. Ka një çrregullim të rëndë mendor që kufizon aftësinë e tij/ saj për të kuptuar ose kontrolluar sjelljen e tij/ saj;</p> <p>2.2. Pa trajtimin e pavullnetshëm personi rrezikon jetën, shëndetin ose sigurinë e vetes apo të tjerëve;</p>	<p>1. Subject of involuntary treatment is the person who involuntarily is subject to mental health service specialized with beds or after being admitted voluntarily is held involuntarily, according to the Commission's determination to specialist doctors. Scope, powers, composition and mandate of the Committee of specialist doctors, shall be governed by bylaws issued by the Ministry of Health.</p> <p>2. Cases for which deemed that a person with mental disorders should be treated involuntarily are when:</p> <p>2.1. There is a severe mental disorder that limits his / her ability to understand or control his / her behavior;</p> <p>2.2. Without involuntary treatment the person endangers life, health or safety of himself or the others;</p>	<p>1. Subjekat tretmana bez dobrovoljnog pristanka je lice koje je protiv svoje volje smešteno u službu mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje, ili koje je nakon dobrovoljnog pristanka na tretman prisilno zadržano, prema utvrđivanju Komisije lekara specijalista. Oblast delovanja, nadležnost, sastav i mandat Komisije lekara specijalista, utvrđuje se podzakonskim aktima koje donosi Ministarstvo zdravstva.</p> <p>2. Lice sa mentalnim poremećajem tretira se bez dobrovoljnog pristanka u slučaju :</p> <p>2.1. Kada postoji ozbiljan mentalni poremećaj koji ograničava njenu-njegovu sposobnost razumevanja ili kontrolu njegovog / njenog ponašanja;</p> <p>2.2. kada postoji verovatna opasnost da ugrožava svoj život, zdravlje, bezbednost i vitalne egzistencijalne interese drugih subjekata;</p>

<p>2.3. Janë shterruar mundësitë ekzistuese për trajtimin shëndetësor në komunitet dhe mjekimi i nevojshëm jepet vetëm nëpërmjet shtrimit në shërbimet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, në përputhje me parimet sa më pak kufizuese të trajtimit.</p>	<p>2.3. Existing possibilities for health treatment in community are exhausted and necessary medication is provided only by laying on mental health care specialized with beds, in accordance with as less as possible restrictive principles of treatment.</p>	<p>2.3. kada su prethodno iscrpljene sve mogućnosti zdravstvenog tretmana u zajednici i kada je neophodno lečenje u službi mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje, u skladu sa principima što manjeg ograničavanja tretmana.</p>
<p>3. Vendimi për trajtim të pavullnetshëm të një personi merret nga Komisioni i mjekëve specialist vetëm pasi të ketë kryer personalisht ekzaminimin e tij. Personi i sëmurë, familjarët e tij të afërt ose kujdestari ligjor gëzojnë të drejtën të informohen për shkaqet e marrjes së këtij vendimi dhe për të drejtat që pacienti gëzon në këtë gjendje.</p>	<p>3. The decision for involuntary treatment of a person is taken by the Commission of specialist doctors only after having conducted personally his examination. The sick person, his close family members or legal guardian have the right to be informed of the reasons for taking this decision and the rights that the patient enjoys in this state.</p>	<p>3. Odluku o tretmanu bez dobrovoljnog pristanka donosi Komisija lekara specijalista nakon obavljanja pregleda. Bolesno lice, njegova uža porodica ili zakonski staratelj imaju pravo da budu informisani o razlozima ove odluke i o pravima pacijenta u tom stanju.</p>
<p>4. Trajtimi i pavullnetshëm i një personi me çrregullime mendore në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër nuk mund të shërbejë për asnjë rast për qëllim të shqyrtimit të aftësisë për punë.</p>	<p>4. Involuntary treatment of a person with mental disorders in mental health service specialized with beds can not serve for any occasion for the purpose of reviewing the capacity for work.</p>	<p>4. Tretman bez dobrovoljnog pristanka lica sa mentalnim poremećajem u službi mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje, u nijednom slučaju ne može poslužiti cilju preispitivanja poslovne sposobnosti.</p>
<p>5. Procedurat e trajtimit dhe të informimit të pacientit dhe personave tjerë të interesuar bëhet konform dispozitave ligjore në fuqi.</p>	<p>5. Treatment procedures and the patient information and other interested persons are made according to the law.</p>	<p>5. Postupci tretmana i informisanja pacijenta i drugih zainteresovanih osoba obavljaju se u skladu sa zakononskim odredbama na snazi.</p>

<p align="center">Neni 21 Të drejtat e personit që do t'i nënshtrohet trajtimit të pavullnetshëm</p>	<p align="center">Article 21 The rights of the person who shall be subject to involuntary treatment</p>	<p align="center">Član 21 Pravo lica koji je podvrgnut tretmanu bez dobrovoljnog pristanka</p>
<p>1. Pacienti, i cili i nënshtrohet trajtimit të pavullnetshëm, ka të drejtë:</p> <p>1.1. T'i sigurohet në të gjitha rastet informacioni për të drejtat e tij;</p> <p>1.2. Të përfaqësojë personalisht interesat e ligjshme gjatë veprimeve procedurale gjatë shtrimit të pavullnetshëm. Në situata ku gjendja shëndetësore nuk e lejon, këto interesa përfaqësohen nga përfaqësuesi ligjor;</p> <p>1.3. T'i garantohet mbrojtja ligjore në të gjitha veprimet procedurale në të cilat ai merr pjesë, si dhe në ato veprime procedurale, që kanë të bëjnë drejtpërdrejt me të dhe ku ai nuk është i pranishëm;</p> <p>1.4. T'i shpjegohen me shkrim brenda 48 (dyzet e tetë) orëve arsyet e trajtimit të pavullnetshëm;</p>	<p>1. The patient, who is subject to involuntary treatment, is entitled:</p> <p>1.1 To be provided with information in all cases for his rights;</p> <p>1.2 Personally represent legitimate interests in procedural actions of involuntary hospitalization. In situations where the health condition does not allow, these interests are represented by legal representative;</p> <p>1.3. To be guaranteed legal protection in all procedural actions in which he participates, as well as in procedural actions, dealing directly with him and where he is not present;</p> <p>1.4. To explain in writing within 48 (forty-eight) hours reasons for involuntary treatment;</p>	<p>1. Pacijent, koji je podvrgnut tretmanu bez dobrovoljnog pristanka, ima pravo;</p> <p>1.1. Da se informiše u svim slučajevima o svojim pravima;</p> <p>1.2. Da lično predstavlja legitimne interese u proceduralnim radnjama prisilnog smeštaja. U situacijama u kojima mu to ne dozvoljava zdravstveno stanje ove interese predstavlja zakonski zastupnik ;</p> <p>1.3. Na obezbeđenu pravnu zaštitu u svim procesnim radnjama u kojima je prisutan , kao i u procesnim radnjama koje se neposredno odnose na njega ali u kojima nije prisutan ;</p> <p>1.4. Da se pismeno informiše u roku od 48 (četrdeset i osam) časova o razlozima tretmana bez dobrovoljnog pristanka ;</p>

<p>1.5. Të apelojë vendimin e trajtimit të pavullnetshëm pranë gjykatës kompetente.</p> <p style="text-align: center;">Neni 22 Procedura për shtrimin në shërbimet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër për personat që kanë nevojë për trajtim të pavullnetshëm</p> <p>1. Personi i gjendur në rrethanat e parashikuara në nenin 19, të këtij ligji, dërgohet në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër nga personeli mjekësor i shërbimeve të urgjencës, një person i afërt i tij/saj ose nga çdo nëpunës ose person tjetër që vihet në dijeni për gjendjen shëndetësore.</p> <p>2. Policia e Kosovës, me kërkesë të personelit mjekësor, e ndihmon atë gjatë kryerjes së vizitave mjekësore dhe transferimit të personit në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, si dhe garanton mbrojtjen e përkohshme të pronës së tij. Në rastet kur mungon ndihma e menjëhershme e personelit mjekësor, Policia e Kosovës detyrohet të shoqërojë personin në prani të familjarëve ose të të afërmeve të tjerë në</p>	<p>1.5 To appeal involuntary treatment in the competent court.</p> <p style="text-align: center;">Article 22 The procedure for admission to mental health services specialized with beds for people who need involuntary treatment</p> <p>1. A person found in the circumstances envisaged in article 19 of this law, is sent to mental health services with specialized with beds by medical personnel of emergency services, a person close to him / her or by any officer or other person who is aware of his/her health condition.</p> <p>2. Kosovo police, at the request of the medical staff, helps him in performing medical examinations and transfer of the person in the service of mental health care specialized with beds, and provides temporary protection of his property. In case of lack of immediate assistance of medical personnel, Kosovo Police is forced to accompany the person in the presence of family members or other relatives in the closest emergency</p>	<p>1.5. Žalbe na odluku o tretmanu bez dobrovoljnog pristanka u nadležnom sudu .</p> <p style="text-align: center;">Član 22 Postupak za smeštaj lica koja su podvrgnuta tretmanu bez dobrovoljnog pristanka u službama mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje</p> <p>1. Lice koje se nalazi u okolnostima predviđenim članom 19. ovog zakona, upućuje se u službu mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje od strane medicinskog osoblja urgentne službe , od strane osobe koja je bliska sa njim ili od strane službenika ili druge osobe koja je upoznata sa njegovim zdravstvenim stanjem.</p> <p>2. Policija Kosova, na zahtev medicinskog osoblja, pomaže tokom obavljanja lekarskih pregleda i transfera lica u službu mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje i garantuje privremenu zaštitu njegove imovine. U slučaju kada nedostaje trenutna pomoć medicinskog osoblja ,Policija Kosova je dužna da uz prisustvo članova porodice ili drugih bliskih osoba odvede lice u najbližu službu urgentne medicine.</p>
--	---	--

<p>shërbimin e urgjencës mjekësore më të afërt.</p> <p>3. Mjeku në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, që vendos për trajtimin e pavullnetshëm të personit, informon menjëherë personelin mjekësor ose policor që e ka shoqëruar, familjarët dhe personat e tjerë që e shoqërojnë si dhe përfaqësuesin ligjor, nëse është i pranishëm. Personi gëzon të drejtën të komunikojë me personat pranë tij apo përfaqësuesin e tij ligjor.</p> <p>4. Mjeku në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër, që vendos për trajtimin e pavullnetshëm, përshkruan në mënyrë të hollësishme në kartelën mjekësore të gjitha procedurat e ndjekura dhe siguron njoftimin e shefit të shërbimit për shtrimin e pavullnetshëm, brenda 24 (njëzet e katër) orëve.</p> <p style="text-align: center;">Neni 23 Rishikimi i trajtimit të pavullnetshëm</p> <p>1. Shefi i shërbimit të shëndetit mendor të specializuar me shtretër urdhëron me shkrim në kartelën mjekësore rivlerësimin e gjendjes shëndetësore të</p>	<p>medical service.</p> <p>3. The doctor in the service of mental health care specialized with beds, who decides on the involuntary treatment of a person shall immediately inform the police or medical personnel that has accompanied, and other family members who accompany and legal representative, if present. A person has the right to communicate with persons next to him or his legal representative.</p> <p>4. The doctor in the service of mental health care specialized with beds, who decides on involuntary treatment, describes in detail in the medical card all procedures followed and provides notification for the service chief for involuntary hospitalization, within 24 (twenty-four) hours.</p> <p style="text-align: center;">Article 23 Review of involuntary treatment</p> <p>1. Head of mental health service specialized with beds orders in written in the medical card the reassessment of the health status of the person involuntarily</p>	<p>3. Lekar u službi mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje odlučuje o tretmanu lica bez dobrovoljnog pristanka i odmah informiše medicinsko ili policijsko osoblje, članove njegove porodice i ostale osobe koje su bile u pratnji , kao i njegovog zakonskog zastupnika ukoliko je prisutan.</p> <p>4. Lekar u službi mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje, koji odlučuje o tretmanu lica bez dobrovoljnog pristanka , detaljno beleži sve preduzete postupke u zdravstvenom kartonu i obaveštava šefa službe o smeštaju bez dobrovoljnog pristanka , u roku od 24 (dvadeset i četiri) sata .</p> <p style="text-align: center;">Član 23 Ponovno razmatranje tretmana bez dobrovoljnog pristanka</p> <p>1. Šef službe mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje u zdravstvenom kartonu izdaje posmeno naređenje o preispitivanju zdravstvenog stanja lica</p>
--	--	---

<p>personit të shtruar në mënyrë të pavullnetshme. Rivlerësimi kryhet nga Komisioni i mjekëve specialist që nuk ka marrë pjesë në procedurën fillestare të shtrimit dhe trajtimit të pavullnetshëm.</p> <p>2. Pas rivlerësimit të gjendjes shëndetësore, personeli mjekësor plotëson kartelën mjekësore me të gjitha shënimet e nevojshme dhe referon pranë shefit të shërbimit nëse trajtimi i pavullnetshëm është i bazuar apo i pabazuar ose nuk ekzistojnë më shkaqet kanë rënë shkaqet që personi të mbahet në kushte të tilla.</p> <p>3. Në rast se pas rivlerësimit, shefi i shërbimit konstaton se nuk ekzistojnë më shkaqet kanë rënë shkaqet që personi të mbahet në kushte trajtimi të pavullnetshëm dhe urdhëron nxjerrjen e menjëhershme të personit nga trajtimi i pavullnetshëm. Vendimi i shefit të shërbimit dhe arsyet e tij shënohen në mënyrë të hollësishme në kartelën mjekësore.</p> <p>4. Në rast se pas rivlerësimit, shefi i shërbimit konstaton se nuk kanë rënë shkaqet që personi të mbahet në kushte trajtimi të pavullnetshëm, personi vazhdon të marrë trajtimin e</p>	<p>admitted. Re-evaluation is performed by Commission of specialist physicians which has not taken part in the initial hospitalization procedure of admission and involuntary treatment.</p> <p>2. After re-evaluation of health status, the medical staff fills in the medical card with all necessary information and refer to service superintendent if involuntary treatment is grounded or ungrounded or no medical reasons have fallen causes that the person be held in such conditions.</p> <p>3. If, after reassessment, the head of service determines no medical reasons that have fallen causes that the person to be held under conditions of involuntary treatment and orders the immediate removal of the person from involuntary treatment. The decision of the chief of service for his reasons are noted in detail in the medical file.</p> <p>4. If, after reassessment, the head of service determines that have fallen causes that the person be held under conditions of involuntary treatment, the same person continues to receive involuntary</p>	<p>koje je smešteno bez dobrovoljnog pristanka. Preispitivanje obavlja Komisija lekara specijalista koja nije prisustvovala početnoj proceduri smeštaja lica koje je podvrgnuto tretmanu bez dobrovoljnog pristanka.</p> <p>2. Nakon preispitivanja zdravstvenog stanja, medicinsko osoblje popunjava u zdravstvenom kartonu sve neophodne podatke i referiše šefu službe da li je tretman lica bez dobrovoljnog pristanka opravdan ili neopravdan i da li prestaju da važe razlozi zadržavanja lica u takvim uslovima.</p> <p>3. Ako nakon preispitivanja, šef službe utvrdi da su razlozi za tretman bez dobrovoljnog pristanka prestali da važe, donosi naredbu o trenutnom prekidu tretmana lica bez dobrovoljnog pristanka. Odluka šefa službe sa obrazloženjem detaljno se beleži u zdravstvenom kartonu.</p> <p>4. Ako nakon preispitivanja, šef službe utvrdi da nisu prestali da važe razlozi za dalji tretman bez dobrovoljnog pristanka, nastavlja se sa podvrgavanjem lica na prisilni tretman u ovoj službi. Nakon ove</p>
--	--	---

<p>pavullnetshëm në këtë shërbim. Pas këtij vendimi, brenda 48 (dyzet e tetë) orëve, udhëheqësi i institucionit, ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, referuar nga shefi i shërbimit, i drejtohet gjykatës themelore për të vlerësuar procedurën e kryer. Një kopje e kërkesës i vihet në dispozicion pacientit, një familjari të afërt dhe/ose përfaqësuesit ligjor të tij.</p>	<p>treatment in the service. Following this decision, within 48 (forty -eight) hours, the head of the institution where the service is provided by mental health service specialized with beds, referred by the chief of service addresses to the basic court to assess the performed procedure. A copy of the application is available to patient, a close family member and / or his legal representative.</p>	<p>odluke , u roku od 48 (četrdeset i osam) sati , rukovodilac ustanove u kojoj se pružaju usluge mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje , prema preporuci od strane šefa službe , obraća se osnovnom sudu sa zahtevom da sud proceni obavljen postupak. Jedna kopija zahteva se stavlja na raspolaganje pacijentu , jednom užem članu porodice i / ili njegovom pravnom zastupniku .</p>
<p style="text-align: center;">Neni 24 Trajtimi i pavullnetshëm me vendim gjykatë</p>	<p style="text-align: center;">Article 24 Involuntary treatment by court decision</p>	<p style="text-align: center;">Član 24 Tretman bez dobrovoljnog pristanka po sudskoj odluci</p>
<p>1. Gjyqtari e shqyrton kërkesën e paraqitur nga udhëheqësi i institucionit, ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, për vlerësimin e trajtimit të pavullnetshëm, jo më vonë se 48 (dyzet e tetë) orë nga paraqitja e saj.</p>	<p>1. The judge reviews the application submitted by the head of the institution, which provides mental health services specialized with beds, for the evaluation of involuntary treatment, not later than 48 (forty-eight) hours of its submission.</p>	<p>1. Sudija razmatra podneti zahtev od strane rukovodioca ustanove u kojoj se pružaju usluge za mentalno zdravlje specijalizovane za ležaje o proceni tretmana bez dobrovoljnog pristanka , najkasnije u roku od 48 (četrdeset i osam) sati od prijema zahteva.</p>
<p>2. Vendimi i gjyqtarit zbatohet menjëherë nga shërbimi i specializuar i shëndetit mendor me shtretër.</p>	<p>2. The judge's decision is implemented immediately by the mental health service specialized with beds.</p>	<p>2. Služba mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje odmah sprovodi sudsku odluku .</p>
<p>3. Në çdo rast, kur nuk ekzistojnë më shkaqet për trajtim të pavullnetshëm, udhëheqësi i institucionit, ku ofrohet shërbimi i shëndetit mendor të specializuar me shtretër, familjarët ose</p>	<p>3. In any case, when there are no medical reasons for involuntary treatment, head of the institution where the service is provided specialized mental health care, family or legal representative submit the</p>	<p>3. U svakom slučaju , kada su razlozi za tretman lica bez dobrovoljnog pristanka prestali da važe, rukovodilac ustanove u kojoj se pružaju usluge mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje, članovi</p>

<p>përfaqësuesi ligjor parashtronë në gjykatën kompetente kërkesën për revokimin e vendimit të gjykatës.</p> <p style="text-align: center;">Neni 25 Trajtime të veçanta mjekësore dhe kirurgjikale</p> <p>1. Çdo trajtim mjekësor dhe kirurgjikal, përfshirë dhe terapinë elektrokonvulsive te personat me çrregullime të shëndetit mendor, zbatohet, në çdo rast, në interes të nevojave shëndetësore të pacientit, duke e informuar dhe marrë miratimin e pacientit ose të përfaqësuesit të tij ligjor në pajtim me dispozitat ligjore në fuqi.</p> <p>2. Terapia elektrokonvulsive zbatohet pas miratimit të informuar të vetë pacientit ose përfaqësuesit të tij ligjor, sipas protokolleve të miratuara nga Ministri i Shëndetësisë. Terapia elektrokonvulsive nuk zbatohet tek te fëmijët.</p> <p>2.1. Vendimin për aplikimin e Terapisë elektrokonvulsive e merr nga komisioni i mjekeve specialistë;</p> <p>2.2. Terapia elektrokonvulsive</p>	<p>request to the competent court to revoke the decision of the court.</p> <p style="text-align: center;">Article 25 Specific medical and surgical treatments</p> <p>1. Any medical and surgical treatment, including electroconvulsive therapy to people with mental health disorders, applies in any case, in the interest of the health needs of the patient, by informing and receiving the approval of the patient or his legal representative in accordance with the legal provisions in force.</p> <p>2. Electroconvulsive therapy is applied after the informed approval by patient himself or his legal representative, according to protocols approved by order of the Minister of Health. Electroconvulsive therapy does not apply to child and minors children.</p> <p>2.1. The commission of specialist doctors decides on the application of electroconvulsive therapy;</p> <p>2.2. Electroconvulsive therapy can</p>	<p>porodice ili zakonski zastupnik podnose zahtev o obustavljanju sudske odluke.</p> <p style="text-align: center;">Član 25 Posebni oblici medicinskog i hirurškog tretmana</p> <p>1. Svaki medicinski i hirurški tretman , uključujući i elektrokonvulzivnu terapiju za lica sa mentalnim poremećajima , primenjuje se u svakom slučaju u interesu zdravstvenih potreba pacijenta , informisanja i dobijanja saglasnosti pacijenta ili njegovog zakonskog zastupnika, u skladu sa zakonskim odredbama na snazi.</p> <p>2. Elektrokonvulzivna terapija primenjuje se nakon informisane saglasnosti pacijenta ili njegovog pravnog zastupnika, u skladu sa protokolima odobrenih po nalogu ministra zdravstva . Elektrokonvulzivna terapija se ne primenjuje kod dece.</p> <p>2.1. Odluku o primeni elektrokonvulsivne-terapije donosi komisija lekara specijalista;</p> <p>2.2. Elektrokonvulzivno terapija</p>
--	---	---

<p>mund të aplikohet vetëm në institucionet e kujdesit shëndetësor tretësor.</p> <p>3. Rregullat e etikës profesionale, në bazë të të cilave kryhen procedurat mjekësore dhe kirurgjikale, zbatohen edhe në rastet e personave me çrregullime mendore.</p> <p style="text-align: center;">Neni 26 Kërkimet hulumtuese dhe shkencore</p> <p>1. Kërkimet hulumtuese dhe shkencore ndaj personave me çrregullime mendore ndërmerren vetëm pasi të jetë marrë miratimi i informuar nga këta pacientë.</p> <p>2. Kërkimet hulumtuese dhe shkencore nuk zbatohen ndaj personave me çrregullime mendore, që janë duke marrë trajtim të pavullnetshëm në shërbimin e shëndetit mendor të specializuar me shtretër përpos në raste kur nuk rrezikohet shëndeti i tyre dhe dinjiteti personal, pas miratimit të familjarit ose përfaqësuesit të tij ligjor.</p>	<p>be applied only in tertiary health care institutions.</p> <p>3. Rules of professional ethics, according to which medical and surgical procedures are performed are also applied in cases of persons with mental disorders.</p> <p style="text-align: center;">Article 26 Research and scientific research</p> <p>1. Research and scientific research on persons with mental disorders shall be undertaken only after receiving the informed consent from these patients.</p> <p>2. Research and scientific research shall not apply to persons with mental disorders who are taking the involuntary treatment of mental health service specialized with beds except in cases where not endangered their health and personal dignity, after approval of the family member or his legal representative.</p>	<p>se može primeniti samo u zdravstvenim tercijarnim ustanovama.</p> <p>3. Pravila profesionalne etike, na osnovu kojih se obavljaju medicinske i hirurške procedure , primenjuju se i u slučajevima lica sa mentalnim poremećajima.</p> <p style="text-align: center;">Član 26 Ispitivanja i naučna istraživanja</p> <p>1. Ispitivanja i naučna istraživanja nad licima sa mentalnim poremećajima mogu se preduzimati samo nakon dobijanja informisane saglasnosti od strane ovih pacijenata.</p> <p>2. Ne mogu se preduzimati ispitivanja i naučna istraživanja nad licima sa mentalnim poremećajima ukoliko su lica podvrgnuta tretmanu bez dobrovoljnog pristanka u službi mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje , osim u slučaju kada se ne ugrožava njihovo zdravlje i lično dostojanstvo, i nakon dobijanja saglasnosti od strane člana porodice ili njihovog zakonskog predstavnika.</p>
---	--	---

<p align="center">Neni 27 Kufizimi fizik</p>	<p align="center">Article 27 Physical limitations</p>	<p align="center">Član 27 Fizičko ograničavanje</p>
<p>1. Kufizimi fizik i personave me çrregullime mendore zbatohet në institucionet e shëndetit mendor të specializuar me shtretër dhe përfshin, sipas protokollit përkatës, elementet e mëposhtme:</p> <p>1.1.Mbajtjen me forcë të personit;</p> <p>1.2.Përdorimin e detyruar të medikamenteve;</p> <p>1.3.Imobilizimin;</p> <p>1.4 Izolimin.</p> <p>2. Kufizimi fizik zbatohet për periudha të shkurtra kohore me objektiva të qarta, sipas protokolleve të miratuara nga Ministria Shëndetësisë. Të gjitha procedurat e ndjekura për realizimin e kufizimit fizik dhe arsyet e ndërmarrjes së tyre përshkruhen në mënyrë të hollësishme në kartelën e pacientit.</p> <p>3. Gjatë kufizimit fizik, kontakti i stafit të shërbimit të shëndetit mendor me klientin duhet të jetë aktiv dhe i vazhdueshëm, që shkon përtej monitorimit rutinë, sipas</p>	<p>1. Physical limitation of persons with mental disorders applies to mental health institutions specialized with beds and includes, according to respective protocol, the following elements:</p> <p>1.1 Keeping the person with force;</p> <p>1.2 Forceful use of medicines;</p> <p>1.3 Immobilization;</p> <p>1.4 Insulation.</p> <p>2. Physical limitation applies for short periods of time with clear objectives, according to protocols approved by the Health Ministry. All procedures followed for the implementation of physical restraint and the reasons for taking them are described in detail in the patient's file.</p> <p>3. During physical restraint, contact of the mental health service staff to the client must be active and ongoing, that goes beyond routine monitoring,</p>	<p>1. Fizičko ograničavanje lica sa mentalnim poremećajima primenjuje su u ustanovama mentalnog zdravlja specijalizovane za ležaje, prema odgovarajućim protokolima koji uključuju sledeće elemente:</p> <p>1.1. Prinudno fizičko sputavanje lica;</p> <p>1.2. Prinudnu upotrebu medikamenata;</p> <p>1.3. Imobilizaciju;</p> <p>1.4. Izolaciju.</p> <p>2. Fizičko ograničenje primenjuje se u kratkom vremenskom periodu sa jasnim ciljevima, u skladu sa protokolima usvojenim od strane Ministarstva zdravstva. Sve preduzete procedure o realizaciji fizičkog ograničenja i razlozi njegovog preduzimanja detaljno se upisuju u kartonu pacijenta.</p> <p>3. Tokom fizičkog ograničavanja, kontakti osoblja službe mentalnog zdravlja sa klijentom moraju biti aktivni i kontinuirani, koji prevazilaze rutinsko</p>

<p>protokolleve të miratuara nga Ministria e Shëndetësisë.</p> <p>4. Ndalohet përdorimi i kufizimit fizik si mjet ndëshkimi ose si mjet më lehtësues për stafin e shërbimit.</p> <p>5. Kufizimi fizik zbatohet në kushtet kur:</p> <p>5.1. Autorizohet nga mjeku psikiatër me shkrim;</p> <p>5.2. Kryhet në formën më pak kufizuese/shtrënguese që ofron siguri dhe kontroll të sjelljes agresive të pacientit;</p> <p>5.3. Forca e përdorur është në përpjesëtim të drejtë me rrezikun e perceptuar;</p> <p>5.4. Shërbimi i shëndetit mendor i specializuar me shtretër ka infrastrukturën e nevojshme për të zbatuar në mënyrë sa më të sigurt kufizimin fizik sipas standardeve të miratuara nga Ministria e Shëndetësisë.</p> <p>6. Klienti, familjari dhe/ose përfaqësuesi</p>	<p>according to protocols approved by the Ministry of Health.</p> <p>4. Forbidden is the use of physical restraint as a punishment instrument or as a facilitator for the service staff.</p> <p>5. Physical limitation applies in circumstances when:</p> <p>5.1. Authorized in writing by the psychiatrist;</p> <p>5.2. Performed in less restrictive / austerity form which provides security and control of the aggressive behavior of the patient;</p> <p>5.3. The force used is proportional to the perceived danger;</p> <p>5.4. Service of mental health specialized with beds has the</p>	<p>praćenje , u skladu sa protokolima usvojenim od strane Ministarstva zdravstva .</p> <p>4. Zabranjena je primena fizičkog sputavanja kao kazneno sredstvo ili kao olakšavajuće sredstvo za osoblje službe.</p> <p>5. Fizičko ograničavanje se primenjuje u uslovima kada:</p> <p>5.1. Postoji pisano ovlašćenje od strane psihijatra ;</p> <p>5.2. Se primenjuje u manjem ograničenom obliku-sputavanje i kada obezbeđuje kontrolu agresivnog ponašanja pacijenta;</p> <p>5.3. Je upotrebljena sila proporcionalna sa uočenom opasnošću ;</p> <p>5.4. Služba mentalnog zdravlja specijalizovana za ležaje ima neophodnu infrastrukturu za sprovođenje što sigurnijeg fizičkog ograničavanja prema standardima usvojenim od strane Ministarstva zdravstva.</p> <p>6. Klijent, porodica i / ili zakonski zastupnik mora biti obavešten što je pre</p>
---	---	---

<p>ligjorë duhet të informohet sa më parë, kur klienti është apo bëhet subjekt i kufizimit fizik.</p> <p>KREU V SHËNDETI MENDOR NË INSTITUCIONET E EKZEKUTIMIT TË VENDIMEVE PENALE</p> <p>Neni 28 Shëndeti mendor në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale</p> <p>1. Institucionet shëndetësore për ekzekutimin e vendimeve penale janë institucione që shërbejnë për trajtimin e personave me çrregullime mendore që kanë kryer një vepër penale, për të cilët gjykata kompetente ka vendosur mjekimin e detyruar në një institucion shëndetësor, apo të të dënuarve që shfaqin çrregullime mendore gjatë vuajtjes së dënimit.</p> <p>1.1. Çdo person, që gjendet në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale dhe që vuan nga çrregullimi mendor, gëzon të drejtën e trajtimit të barabartë shëndetësor brenda institucioneve</p>	<p>necessary infrastructure to implement safer physical limitation by the standards approved by the Ministry of Health.</p> <p>6. Client, family and / or legal representative must be informed as soon as possible, when the client is or becomes subject to physical restraint.</p> <p>CHAPTER V MENTAL HEALTH IN INSTITUTIONS OF EXECUTION THE CRIMINAL DECISIONS</p> <p>Article 28 Mental health in institutions of execution the criminal decisions</p> <p>1. Institutions of health for the execution of penal decisions are institutions that serve for the treatment of persons with mental disorders who have committed a criminal act for which the competent courts has ruled a forced treatment in a health institution or the inmates who exhibit mental disorders while serving a</p>	<p>moguće u slučaju kada je klijent postao subjekat ili kada postaje subjekat fizičkog ograničavanja.</p> <p>POGLAVLJE V MENTALNO ZDRAVLJE U USTANOVAMA ZA IZVRŠENJE KRIVIČNIH ODLUKA</p> <p>Član28 Mentalno zdravlje u ustanovama za izvršenje krivičnih presuda</p> <p>1. Zdravstvene ustanove za izvršenje krivičnih presuda su ustanove koje služe za tretman lica sa mentalnim poremećajima koji su počinili jedno krivično delo za koje je nadležni sud doneo odluku o prinudnom lečenju u zdravstvenoj ustanovi, ili osuđenika koji pokazuju mentalne poremećaje koji se nalaze na izvršavanju kazne zatvora.</p> <p>1.1. Svako lice koje pati od mentalnih poremećaja i koje se nalazi u ustanovama za izvršenje krivičnih presuda, ima pravo na jednak zdravstveni tretman unutar ustanova za izvršenje krivičnih presuda, prema istim standardima</p>
---	---	---

<p>të ekzekutimit të vendimeve penale, sipas të njëjtave standarde të miratuara nga Ministria e Shëndetësisë për institucionet e tjera shëndetësore.</p> <p>1.2. Ministria e Shëndetësisë, nëpërmjet shërbimeve të shëndetit mendor, sipas nevojave ofron asistencën e duhur për diagnostikimin, kurimin dhe rehabilitimin e të sëmurëve me çrregullime mendore që mbahen në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale.</p> <p>1.3. Ministri i Shëndetësisë dhe Ministri i Drejtësisë, me akt të veçantë nënligjor, përcaktojnë rregullat e organizimit dhe të funksionimit të shërbimeve të shëndetit mendor në institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale.</p>	<p>sentence.</p> <p>1.1. Any person who is found in institutions for the execution of penal decisions and suffering from mental disorder, is entitled to equal treatment in health within the institutions for the execution of penal decisions, under same standards approved by the Ministry of Health and other health institutions.</p> <p>1.2. Ministry of Health, through mental health services, as needed provides the appropriate assistance for diagnosis, treatment and rehabilitation of patients with mental disorders who are held in the institutions for the execution of penal decisions.</p> <p>1.3. The Minister of Health and Minister of Justice, with special sub-legal act, lay down the rules of organization and functioning of mental health services in institutions for the execution of penal decisions.</p>	<p>usvojenim od strane Ministarstva zdravstva za ostale zdravstvene ustanove.</p> <p>1.2. Ministarstvo zdravstva, preko službi za mentalno zdravlje, prema potrebi pruža odgovarajuću pomoć za potrebe dijagnostike, lečenja i rehabilitacije bolesnika sa mentalnim poremećajima koji su zadržani u ustanovama za izvršenje krivičnih presuda.</p> <p>1.3. Ministar zdravstva i ministar pravde, posebnim podzakonskim aktom, propisuju pravila o organizovanju i funkcionisanju službi za mentalno zdravlje u ustanovama za izvršavanje krivičnih presuda.</p>
---	---	--

<p>KREU VI MONITORIMI I SHËNDETIT MENDOR</p> <p style="text-align: center;">Neni 29 Këshilli Profesional për Shëndetin Mendor</p> <p>1. Këshilli Profesional për Shëndetin Mendor është organ këshillimor i Ministrit të Shëndetësisë. Përbërja dhe mënyra e funksionimit të këtij këshilli miratohet me vendim të Qeverisë me propozimin e ministrit të Shëndetësisë.</p> <p>2. Këshilli profesional për Shëndetin Mendor këshillon ministrin e Shëndetësisë për zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga ky ligj dhe për rishikime të rëndësishme ligjore, organizative e teknike në fushën e shëndetit mendor.</p> <p style="text-align: center;">Neni 30 Monitorimi i jashtëm i shërbimit të shëndetit mendor</p> <p>Avokati i Popullit, nëpërmjet mekanizmave të tij, vëzhgon rregullisht me anë të inspektimeve periodike, respektimin e të drejtave dhe të</p>	<p style="text-align: center;">CHAPTER VI MENTAL HEALTH MONITORING</p> <p style="text-align: center;">Article 29 Mental Health Professional Council</p> <p>1. Mental Health Professional Council is an advisory body to the Minister of Health. Composition and method of operation of this council is approved by the decision of the Government on the proposal of the Minister of Health.</p> <p>2. Mental Health Professional Council advises the Minister of Health to implement the obligations which come out of this law and for significant legal review, organizational and technical in the field of mental health.</p>	<p>POGLAVLJE VI MONITORING MENTALNOG ZDRAVLJA</p> <p style="text-align: center;">Član 29 Stručni savet za mentalno zdravlje</p> <p>1. Stručni savet za mentalno zdravlje je savetodavni organ ministra zdravstva. Sastav i način rada Saveta usvaja se odlukom Vlade na predlog ministra zdravstva.</p> <p>2. Stručni savet za mentalno zdravlje savetuje ministra zdravstva u vezi sprovođenja obaveza koje proizilaze iz ovog zakona i ponovnih važnih zakonskih, organizativnih i tehničkih pregleda iz oblasti mentalnog zdravlja.</p> <p style="text-align: center;">Član 30 Spoljašnji monitoring službe mentalnog zdravlja</p> <p>Narodni advokat, preko svojih mehanizama, redovno prati preko periodičnih inspekcija, poštovanje ljudskih prava i standarda koje se pružaju licima sa mentalnim poremećajima u</p>
---	--	--

<p>standardeve që u ofrohen personave me çrregullime mendore në mjediset e shërbimit të shëndetit mendor.</p> <p style="text-align: center;">Neni 31 Pjesëmarrja e organizatave jofitimprurëse</p> <p>1. Ministria e Shëndetësië mbështet iniciativat e organizatave jofitimprurëse që synojnë asistencë në realizimin e objektivave strategjikë të Ministrisë së Shëndetësisë në zhvillimin dhe përmirësimin e institucioneve të kujdesit të shëndetit mendor, si dhe të atyre organizatave që synojnë monitorimin e jashtëm e të pavaruar të respektimit të të drejtave të njeriut në këtë sektor.</p> <p>2. Veprimtaria e organizatave jofitimprurëse në ambientet e institucioneve të kujdesit të shëndetit mendor rregullohet në bazë të marrëveshjeve të mirëkuptimit dhe bashkëpunimit me Ministrinë e Shëndetësisë. Në çdo rast gjatë kësaj veprimtarie, këto organizata respektojnë legjislacionin në fuqi dhe ofrojnë siguri të nevojshme të përdorimit etik dhe ligjor të të dhënave personale dhe konfidenciale.</p>	<p style="text-align: center;">Article 30 External monitoring of the mental health service</p> <p>Ombudsperson, through his mechanisms, regularly observes through periodic inspections, the respect for human rights and standards provided to persons with mental disorders in the areas of mental health service.</p> <p style="text-align: center;">Article 31 Participation of nonprofit organizations</p> <p>1. The Ministry of Health supports initiatives of the nonprofit organizations which aim the assistance in the realization of the strategic objectives of the Ministry of Health to develop and improve the institutions of mental health care, as well as those organizations that aim the external and independent monitor of respect for human rights in this sector.</p> <p>2. The activity of non-profit organizations in the premises of mental health care institutions is regulated based on understanding and cooperation</p>	<p>oblasti službe mentalnog zdravlja.</p> <p style="text-align: center;">Član 31 Učešće neprofitnih organizacija</p> <p>1. Ministarstvo zdravstva podržava inicijative neprofitnih organizacija koje imaju za cilj da pomognu u realizaciji strateških ciljeva Ministarstva zdravstva da razviju i unaprede ustanove zaštite mentalnog zdravlja, kao i onih organizacija koje imaju za cilj nezavisno spoljašnje praćenje poštovanja ljudskih prava u ovom sektoru.</p> <p>2. Delatnost neprofitnih organizacija u ambijentu ustanova zaštite mentalnog zdravlja uređuje se na osnovu sporazuma saradnje sa Ministarstvom zdravstva. U svakom slučaju tokom delatnosti, ove organizacije poštuju zakonodavstvo na snazi i obezbeđuju neophodnu sigurnost etičkog i pravnog korišćenja ličnih i poverljivih podataka.</p>
--	--	--

<p style="text-align: center;">Neni 32 Shqyrtimi i kërkesave/ankesave nga grupe interesi</p> <p>1. Institucionet, që ofrojnë shërbime të shëndetit mendor, janë të detyruara të shqyrtojnë të gjitha kërkesat, ankesat dhe propozimet e bëra nga shoqata apo grupime të tjera vullnetare të pacientëve, familjarëve ose personave të interesuar për mbrojtjen e interesave të të sëmurëve mendorë.</p> <p>2. Ankesat për vendimet e institucioneve të përmendura në pikën 1 të këtij neni, ankimohen te Ministri i Shëndetësisë brenda 10 (dhjetë) ditëve, i cili duhet të përgjigjet brenda afatit ligjor.</p> <p>3. Kundër vendimit të Ministrisë të Shëndetësisë, pala ka të drejtë të ankohet në Gjykatën kompetente brenda afatit ligjor.</p> <p>KREU VII DISPOZITAT NDËSHKIMORE</p> <p style="text-align: center;">Neni 33 Sanksionet Administrative</p>	<p>agreements with the Ministry of Health. In any case, during this activity, these organizations comply with legislation in force and provide the necessary assurance of ethical and legal use of personal and confidential data.</p> <p style="text-align: center;">Article 32 Review of requests / complaints from interest groups</p> <p>1. Institutions that provide mental health services, are obliged to examine all requests, complaints and proposals made by associations or other voluntary groups of patients, family members or interested persons to protect the interests of the mentally ill.</p> <p>2. Appeals of decisions of the institutions referred to in paragraph 1 of this article, are appealed to the Minister of Health within 10 (ten) days, who must respond within the time limit.</p> <p>3. The decision of the Minister of Health, the party has the right to appeal to the competent court within the legal deadline.</p>	<p style="text-align: center;">Član 32 Razmatranje zahteva / žalbi interesnih grupa</p> <p>1. Ustanove koje pružaju usluge mentalnog zdravlja, obavezne su da razmotre sve zahteve, žalbe i predloge udruženja ili drugih dobrovoljnih grupa pacijenata, članova porodice ili zainteresovanih lica za zaštitu interesa mentalno bolesnih lica.</p> <p>2. Žalbe na odluke ustanova nevedene u stavu 1. ovog člana dostavljaju se ministru zdravstva, u roku od 10 (deset) dana , na koje treba da odgovori u predviđenom zakonskom roku.</p> <p>3. Protiv odluke ministra zdravstva, stranka ima pravo da podnese žalbu nadležnom sudu u predviđenim zakonskom roku.</p> <p>POGLAVLJE VII KAZNENE ODREDBE</p> <p style="text-align: center;">Član 33 Administrativne sankcije</p> <p>1. Prekršaji dolenavedenih članova kada</p>
--	--	---

<p>1. Shkeljet e neneve të mëposhtme kur nuk përbëjnë vepër penale, përbëjnë kundërvajtje administrative dhe dënohen, si më poshtë:</p> <p>1.1. Shkelja e nenit 7 nxjerrja e sekretit profesional me përjashtim të rasteve të parashikuara në këtë ligj, dënohet me heqje të së drejtës së ushtrimit të profesionit deri në 3 (tre) vjet.</p> <p>1.2. Shkelja e paragrafit 1 të nenit 19 kryerja e trajtimit të vullnetshëm pa marrë miratimin e informuar, dënohet me heqje të së drejtës së ushtrimit të profesionit deri në 3 (tre) vjet.</p> <p>1.3. Shkelja e paragrafit 3 të nenit 20, mosinformimi për të drejtat dhe arsyet e trajtimit, dënohet me gjobë 500 €;</p> <p>1.4. Shkelja e paragrafit 4 të nenit 22, mosnjoftimi në afat i shefit të shërbimit, dënohet me gjobë 500 €;</p> <p>1.5. Shkelja e paragrafit 4 të nenit 23, mosrespektimi i afateve të</p>	<p>CHAPTER VII PENALTY PROVISIONS</p> <p>Article 33 Administrative sanctions</p> <p>1. Violations of the following articles when not constituting a criminal offense, constitute an administrative offense and are punished as follows:</p> <p>1.1. Violation of article 7 disclose of professional secrecy except as otherwise provided for in this law shall be punished with deprivation of the right to practice the profession up to 3 (three) years.</p> <p>1.2. Violation of paragraph 1 of Article 19 performing of voluntary treatment without informed approval, shall be punished with deprivation of the right to practice the profession up to 3 (three) years.</p> <p>1.3. Violation of paragraph 3 of Article 20, failure to inform about the rights and the reasons for treatment shall be fined with €</p>	<p>ne predstavljaju krivično delo , predstavljaju administrativni prekršaj i kažnjavaju se na sledeći način:</p> <p>1.1. Prekršaj člana 7. otkrivanje profesionalne tajne , sa izuzetkom slučaja predviđenim ovim zakonom, kažnjava se oduzimanjem prava obavljanja profesije do 3 (tri) godine;</p> <p>1.2. Prekršaj iz stava 1. člana 19, obavljanje dobrovoljnog tretmana bez dobijanja informisane saglasnosti ,kažnjava se oduzimanjem prava obavljanja profesije do 3 (tri) godine;</p> <p>1.3. Prekršaj iz stava 3. člana 20 , neinformisanje o pravima i razlozima tretmana kažnjava se novčanom kaznom od 500 € ;</p> <p>1.4. Prekršaj iz stava 4. člana 22, neinformisanje u datom roku šefa službe, kažnjava se novčanom kaznom od 500 € ;</p> <p>1.5. Prekršaj iz stava 4. člana 23, nepoštovanje datih rokova kažnjava se novčanom kaznom od</p>
--	---	---

<p>vendosura, dënohet me gjobë 500 €;</p> <p>1.6. Shkelja e nenit 25, kryerja e trajtimeve të veçanta mjekësore dhe kirurgjikale, në kundërshtim me këtë nen, dënohet me heqje të së drejtës së ushtrimit të profesionit deri në 3 (tre) vjet;</p> <p>1.7. Shkelja e nenit 26, kryerja hulumtimeve për qëllime shkencore pa miratimin e pacientëve që marrin trajtim të pavullnetshëm, dënohet me heqje të së drejtës së ushtrimit të profesionit, deri në 3 (tre) vjet dhe gjobë 1.000 €;</p> <p>2. Autoriteti përgjegjës për vënien dhe ekzekutimin e gjobës për shkeljet nga paragrafi 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6 i këtij neni është Inspektoriati i Ministrisë së Shëndetësisë.</p> <p>3. Autoriteti përgjegjës për vënien dhe ekzekutimin e gjobës për shkeljet nga paragrafi 1.1 dhe 1.7 i këtij neni është Oda e Profesionisteve Shëndetësor.</p>	<p>500;</p> <p>1.4. Violation of paragraph 4 of Article 22, failure to notify the chief of service timely shall be fined with € 500 ;</p> <p>1.5. Violation of paragraph 4 of Article 23, failure to respect the set deadlines shall be fined with € 500;</p> <p>1.6.Violation of Article 25, the performance of specific medical treatments and surgery, in contradiction to this article, shall be punished with deprivation of the right to practice the profession up to 3 (three) years;</p> <p>1.7.Violation of article 26, conducting research for scientific purposes without the consent of patients receiving involuntary treatment shall be punished with deprivation of the right to practice the profession, up to 3 (three) years and a fine of € 1,000;</p> <p>2. Authority responsible for implementation and enforcement of fines for violations of paragraph 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6 of this article is the Inspectorate</p>	<p>500 €;</p> <p>1.6. Prekršaj člana 25 , sprovođenje određenih medicinskih i hirurških tretmana koji su u suprotnosti sa ovim članom, kažnjava se oduzimanjem prava obavljanja profesije do 3 (tri) godine;</p> <p>1.7. Prekršaj člana 26, sprovođenje istraživanja u naučne svrhe bez saglasnosti pacijenata na tretman bez dobrovoljnog pristanka , kažnjava se oduzimanjem prava obavljanja profesije do 3 (tri) godine i novčanom kaznom od 1.000 €;</p> <p>2. Odgovorni autoritet za izricanje i izvršenje kazni za prekršaje iz stava 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6 ovog člana je Inspektorat Ministarstva zdravstva .</p> <p>3. Odgovorni autoritet za izricanje i izvršenje kazni za prekršaje iz stava 1.1 i 1.7 ovog člana su komore zdravstvenih stručnjaka.</p>
---	--	--

<p style="text-align: center;">Neni 34 Nxjerrja e akteve nënligjore</p> <p>1. Ministritë përkatëse obligohen që brenda 12 (dymbëdhjetë) muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji, të nxjerrin të gjitha aktet nënligjore.</p> <p>2. Ministria e Shëndetësisë nga hyrja në fuqi e këtij ligji, duhet t'i nxjerrë aktin nënligjor në zbatim të nenit 9 paragrafi 3;</p> <p>3. Ministria e Shëndetësisë dhe Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale duhet t'i nxjerrin aktin nënligjor të përbashkët në zbatimin e nenit 18 paragrafi 2;</p> <p>4. Ministria e Shëndetësisë dhe Ministria e Drejtësisë duhet t'i nxjerrin aktin nënligjor të përbashkët në Neni 28 paragrafi 1.3 të këtij Ligji.</p> <p style="text-align: center;">Neni 35 Shfuqizime</p> <p>Me hyrjen në fuqi të këtij ligji, shfuqizohet Rregullorja e UNMIK-ut 2001/X.</p>	<p>of the Ministry of Health.</p> <p>3. Authority responsible for implementation and enforcement of fines for violations of paragraph 1.1 and 1.7 of this article is the Chamber of Health Professionals.</p> <p style="text-align: center;">Article 34 Issuing of sub-legal acts</p> <p>1. Relevant ministries are obliged within 12 (twelve) months from the entry into force of this law, to issue all by-law acts.</p> <p>2. Ministry of Health from the entry into force of this law, shall issue the by-law act pursuant to article 9, paragraph 3;</p> <p>3. Ministry of Health and Ministry of Labour and Social Welfare shall issue common by-law act in application of article 18, paragraph 2;</p> <p>4. Ministria of Health and Ministry of Justice should issue common by-law pursuant to article 28, paragraph 1.3 of this Law.</p>	<p style="text-align: center;">Član 34 Donošenje podzakonskih akata</p> <p>1. Nadležna ministarstva dužna su da u roku od 12 (dvanaest) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donesu sve podzakonske akte.</p> <p>2. Ministarstvo zdravstva od dana stupanja na snagu ovog zakona donosi podzakonski akt za primenu člana 9. stav 3;</p> <p>3. Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo rada i socijalne zaštite donose zajednički podzakonski akt za primenu člana 18. stav 2;</p> <p>4. Ministrstvo zdravstva i Ministarstvo pravde donose zajednički podzakonski akt za primenu člana 28. stav 1.3 ovog zakona.</p> <p style="text-align: center;">Član 35 Ukidanje</p> <p>Stupanjem na snagu ovog zakona ukida se Pravilnik UNMIK-a 2001 / X.</p>
--	---	---

<p style="text-align: center;">Neni 36 Hyrja në fuqi</p> <p>Ky ligj hyn në fuqi pesëmbëdhjetë (15) ditë pas publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës.</p> <p style="text-align: center;">Kadri Veseli _____ Kryetar i Kuvendit të Republikës së Kosovës</p>	<p style="text-align: center;">Article 35 Repeals</p> <p>With the entry into force of this law, the UNMIK Regulation 2001/X. is abrogated.</p> <p style="text-align: center;">Article 36 Entry into force</p> <p>This law enters into force fifteen (15) days after publication in the Official Gazette of the Republic of Kosovo</p> <p style="text-align: center;">Kadri Veseli _____ The president of the Assembly of Republic of Kosovo</p>	<p style="text-align: center;">Član 36 Stupanje na snagu</p> <p>Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana posle objavljivanja u Službenom Listu Republike Kosova.</p> <p style="text-align: center;">Kadri Veseli _____ Predsednik Skupštine republike Kosovo</p>
---	---	--